Opłata pocztowa uiszczona ry zaltem

Najer Folksblat

פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

נייעס פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 76 (1070) | Łódź, Środa 30 Marca 1927 | פינפטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך כו אדר ב תרפ"ז. | Nr. 76 (1070)

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71 || Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel. 24-7

קאנפליקט אויפ'ן באלקאן פערשארפט.

איטאליען וויל נישט איבערגעבען דעם קאנפליקט אין פעלקער-בונד און שיקט אנ'אולטימאטום צו יוגאסלאוויען. — אין אלבאניען גרייט מען זיך צום קריג.

בעלגראד, 29 (ספ. טעל.) אין די יוגאסלאווישע רעגירונגס-קרייזען האלט מען, אז דער קאנפליקט צווישען יוגאסלאוויען און אלבאניען טראגט איצט פאלגענדען כאראקטער: 1. דער קאנפליקט טראגט א בולט'ען כאראקטער פון א סכסוך צווישען איטאליען און יוגאסלאוויען, 2. אלס הויפט-סיבה פונ'ם קאנפליקט ווערט בעטראכט דער אפמאך צווישען איטאליען און אלבאניען אין טיראנא, וועלכער צושטערט די אומאפהענגיגקייט פון אלבאניען און איז געגען פרינציפ פון „דער באלקאן פאר די באלקאן-לענדער", 3. די לעזונג פון קאנפליקט דארף געשעהן דורך דער פעלקער ליגע.

וויען, 29 (ספ. טעל.) דא זענען אנגעקומען ידיעות, אז די איטאליענישע רעגירונג האט אין הסכם מיט ענגלאנד ענדגילטיג בעשלאסען אבצווארפען דעם פראיעקט פון אנ'אינטערנאציאנאלער אויספארשונג אויף דער גרעניץ פון אלבאניען. איטאליען איז אויך געגען איבערגעבען דעם קאנפליקט צו דער פעלקער-ליגע.

די איטאליענישע רעגירונג האלט, אז דער קאנפליקט קען ערלעדיגט ווערען נאר דורך דירעקטע אונטערהאנדלונגען צווישען איטאליען און יוגאסלאוויען, דערביי וועט איטאליען ארויסרוקען פאלגענדע פאדערונגען: 1) יוגאסלאוויען מישט זיך נישט מצהר אין די אלבאנישע ענינים, 2) יוגאסלאוויען ראטיפיצירט א הר אפמאך מיט איטאליען, דערביי ווערען געמאכט נייע בעגינסטיגונגען פאר איטאליען, 3) יוגאסלאוויען מאכט א רייהע צאל-פערלייכטערונגען פאר אונגארן, און ערמעגליכט צו שאפען אנ'אונגארישען פארט אין ספּאלאטא.

אין וויען בעטראכט מען די לאגע פאר אנגעשטרענגט און בעאונרוהיגענד, מ'גיט אויך איבער, אז איטאליען זאל שוין האבען צוגעשיקט צו יוגאסלאוויען אנ'אולטימאטום.

בעלגראד, 29 (ספ. טעל.) די סערבישע בלעטער זענען מודיע וועגען קריגס-הכנות אין אלבאניען. ביים טייך באיאנא האט די אלבאנישע רעגירונג געגראבען אקאפעס און אויפגעבויט בעפעסטיגונגען, איטאליענישע אגענטען מאכען פארבערייטונגען, כדי דאס איטאליענישע מיליטער זאל קענען זיך ארויסזעצען אין וואלאנא און דוראצא.

א קאנאל וואלגא-דאן

מאסקווא, 29 (אטע) די אוקראינער סאוויעטישע רעגירונג פראיעקטירט צו בויען א קאנאל צווישען די גרויסע רוסישע טייכען וואלגא און דאן. דער קאנאל זאל האבען די לענג פון 70 ווירסט. די בוי-קאסטען זענען אויסגערעכענט אויף 55 מיליאן רובעל.

באנקעט לכבוד דעפ. גרינבוים.

ניו-יארק, 39 (טעלעגראפיש דורך י.ט.א.) היינט איז פארגעקומען א באנקעט לכבוד דעפ. יצחק גרינבוים. דער באנקעט איז איינגעארדענט געווארען דורכ'ן פערבאנד פון די פוילישע יודען אין אמעריקא און איז א דורך זעהר פייערליך.

ווידער די דאנציגער פאסט-העסטלעך.

דאנציג, 29 (טעלעפאניש) די דאנציגער נאציאנאליסטען האבען ווידער אויפגעהויבען א קאמפאניע געגען די פוילישע פאסט-קעסטלעך אין דאנציג. דעפ. פיליפסען האט אריינגעטראגען וועגען דעם ענין אנ'אנפראגע אין סענאט מיט א פאדערונג צו אינטערווענירען ביי דער פוילישער רעגירונג וועגען דער אגיטאציע געגען דער דאנציגער פאכט, וואס ווערט כלומר'שט געפיהרט אין פוילען.

צאהלונג פון די קריגס-חובות.

לאנדאן, 29 (אטע) טשעמבערלען האט ערקלערט אין פארלאמענט, אז ענגלאנד האט בעקומען פון די פערבינדעטע מלוכות אויפ'ן חשבון פון די חובות 10 מיליאן פונט שטערלינג. דאגעגען ענגלאנד האט אויסגעצאהלט די פעראייניגטע שטאטען העכער 130 מיליאן פונט.

„זעזנאניעס" וועגען הכנסה-שטייער אפגעלעגט ביז'ן 1-טען מאי.

ווארשא, 29 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) עס איז שוין ארויס די פעראָרדנונג, לויט וועלכער דאס אפגעבען „זעזנאניעס" וועגען הכנסה שטייער ווערט אפגעלעגט ביז'ן 1 טען מאי.

די אמעריקאנער הלואה פאר פוילען.

פינאנץ-מיניסטער איז אפטימיסטיש.

קורס פון זלאטי זאל סטאבליזירט ווערען אויף 8 זל. פאר א דאלאר.

ווארשא, 29. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). קיין ווארשא זענען צוריקגעקומען פון ניו-יארק די דעלעגאטען פון דער פוילישער רעגירונג פראפ. קושיושאנאווסקי און ד"ר מלינארסקי, וועלכע זענען געפאהרען קיין אמעריקא אין די ענינים פון א הלואה פאר פוילען.

אין משך פון היינטיגען טאג האבען די דעלעגאטען אפגעגעבען בעריכטען אין פינאנץ-מיניסטעריום און פאר'ן וויצע פרעמיער בארטעל. מארגען וועלען זיי ווארשיינליך אויפגענומען ווערען דורכ'ן מלוכה פרעזידענט.

אין די רעגירונגס-קרייזען איז מען זעהר אפטימיסטיש געשטימט. אין א געשפרעך מיט א יודישען פינאנסיסט האט זיך דער פינאנץ-מיניסטער טשעכאוויטש זעהר אפטימיסטיש אויסגעדריקט וועגען די פערספעקטיווען פון בעקומען אנ'אויסלענדישע הלואה.

די בעדינגונגען, אויף וועלכע פוילען זאל בעקומען די הלואה, זענען מעהר וועניגער די זעלבע, ווי די בעדינגונגען, אויף וועלכע בעלגיען האט בעקומען א הלואה אין אמעריקא.

אין צוזאמענהאנג מיט דער הלואה ווערט אקטועל די פראגע וועגען סטאבליזירען די וואלוטע. מיט דער פראגע וועט זיך די טעג בעשעפטיגען דער פינאנץ ראט. אין די רעגירונגס-ספערען טראגט מען זיך ארום מיט'ן פראיעקט צו סטאבלירען דעם זלאטע אויפ'ן קורס פון 8 זלאטיס פאר א דאלאר.

רעזולטאט פון די שטאדט-ראט-וואהלען אין פינסק.

פינסק, 29 (טעלעפאניש). דער ענדגילטיגער רעזולטאט פון די שטאדט-ראט-וואהלען אין פינסק איז פאלגענדער: דער לינקער בלאק פון „בונד", פועלי-ציון און פ.פ.ס. האט בעקומען 11 מאנדאטען: („בונד" 3, לינקע פ.צ. 2, רעכטע פ.צ. 2, פ.פ.ס. 4) פוילישע ליסטע —5, יודישע אונפארטייאישע (דערונטער 1 סוחר), יודישע סוחרים — 6, האנדווערקער — 1 מאנדאט.

די ציוניסטישע ליסטע האט קיין מאנדאט, נישט בעקומען; דאס ווערט ערקלערט דערמיט, וואס אין שפיץ פון דער ליסטע האבען פיגורירט נישט-פאפולערע פערזאנען.

-----

7 דאלאר וועכענטליך

אנ'ערשטקל פירמע זוכט זאפארט אויף גרויסצוזאהרען קוואליפיצירטע

שטאפערינס

פאר קליידער-שטאפען.

:-: וואוינונג, היץ און צוצאהלונג אויף די קאסטען פון דער פירמע. :-:

צו מעלדען זיך צו דער פירמע נ. אייזינגער, שיענקעוויטש 84, צימער 11 פון 12 ביז 1 מיטאג און פון 6 ביז 8 אוונד.

1839

מארגען, דאנערשטאג, דעם 31 מערץ 10 א זייגער פריה וועט אויפ'ן בית-החיים פארקומען די ענטהילונג פון דער מצבה פון אונזער פריהצייטיג-פערשטארבענער אונפערגעסליכער פרוי און מוטער

נ. ע. גיטל זאריצקא (זעליגער)

צו וועלכען עס ווערען געבעטען אלע קרובים, פריינד און בעקאנטע.

מאן און זוהן.

1840

הויגיעניש געבאקענע!

צו דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג!

מיר מאכען בעקאנט דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג, דאס אין אונזער

היגיעניש-מעכאנישער

מצה-בעקערייי

מן המהדרין!

פאנסקא 91

וועלכע געפינט זיך אויף - אין און אונטער דער השגחה פון יאנאווער רב הרה"ג ש"י האפנער, לאדז, אב"ד גייער'ס ראיאן

בעקומט מען די שענסטע דינע אויסגעבאקענע מצות

פון דער לאנג-יעהריגער יודישער דאמף מצה פון געבר. לאחאלסקי אין קאליש № 1

צו זעהר מעסיגע פרייזען.

דער הורט, ווי אויך אין צעל-פערקויף קוסט פאר מעגליך פון 9 פריה ביז 9 אוו. אויף פאנסקא 91

בעמערקונג: דאס געעהרטע פובליקום ווערט געבעטען צו בעזוכען אונזער היגיענישע בעקערייי בכדי בייצוואוינען, ווי ווייט דאס כשרות ווערט אפגעהיטעט.

מיט אכטונג פאר די פעראייניגטע יודישע בעקער-מייסטער אין לאדז

עזרה זעלינמאן, טעלעפאן 41-08.

1844

שעהן, ביליג און גוט!

פערקלענערען די קוואָטא אויף אַהעלפט

וועט פערלאַנגען דער אימיגראַנטען-פרעסער דזשאָנסאָן.

וואַשינגטאָן, 29 (טעלעגראַפיש דורך י.ט.א.). דער קאָנגרעסמאַן דזשאָנסאָן, פּאָרזיצענדער פון דער אימיגראַציע-קאָמיסיע, האָט ערקלערט, אַז אויף דער קומענדיגער זיצונג פון קאָנגרעס אין חודש דעצעמבער וועט ער פערלאַנגען צו רעדוצירען די קוואָטע פון דער אימיגראַציע פון 160 טויזענד אויף 80 טויזענד. די דאָזיגע רעדוקציע זאָל פאָרקומען שטופענווייז אין משך פון 5 יאָהר, דאָס הייסט, יעדעס יאָהר וועט די קוואָטע פערקלענערט ווערען מיט 10 פּראָצענט. נאָר פאַר די נאָהענטסטע קרובים פון די עמיגראַנטען וועלען אין משך פון די ערשטע 2 יאָהר געמאַכט-ווערען הנחות. דזשאָנסאָן האָט אויך שאַרף אַטאַקירט די פרעמדע. ער האַלט, אַז זיי פערדאַרבען די זיטען און אידעאַלען פון די אַמעריקאַנער. צוליב די פרעמדע געהען אונטער די ענגלישע צייטונגען און ס'ווערען-געשאַפען בולוואַר-צייטונגען און שונד-ליטעראַטור.

אויספאָרשונג געגען קורנאַטאָווסקי

וועט ברענגען צום אַרעסט פון זאַנענבערג'ן.

וואַרשא, 29. (טעלעפאָניש) די אויספאָרשונג, וואָס ווערט געפיהרט גע-גען קורנאַטאָווסקי'ן, האַלט שוין ביים פערענדיגט ווערען. עס איז פערבליבען אויסצופרעגען נאָך איינעגע עדות און צונויפנעהמען איינעגע אינפאָרמאַציעס פון קאַטאָוויץ, ווילנא און וולאָצלאַוועק. עס וועט אויך אויסגעהערט ווערען אין די נאָהענטסטע טעג דער געוועזענער אַספּיראַנט שווערע.

אַ סענסאַציע איז אָבער, אַז דער גע-וועזענער אינספּעקטאָר זאַנענבערג, וועל-כער איז אויסגעהערט געוואָרען אַלס אַ צדות אין ענין-קורנאַטאָווסקי זאָל גע-שטעלט ווערען אונטער אַ בעשולדיגונג וועגען פערשידענע מיסברויכען אויף זיין אַמט, בשעת דער אויספאָרשונג האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז זאַנענבערג איז לחלוטין נישט אַזוי ריין און אַז עס זע-נען פערהאַן מאָמענטען צוליב וועלכע ער, אַלס געוועזענער לייטער פון אויס פאָרשונגס-אַמט, דאַרף צוגעצויגען ווע-רען צו פעראַנטוואָרטונג.

דער ענין וועט קאָנקרעט אַרויסווייזען זיך אין אַ פּאָר טעג אַרום.

„ליבעראַלע" יודען אין דייטשלאַנד

געגען גלייכבערעכטיגונג פאַר אַלע יודען.

בערלין, 29 (טעלעגראַפיש דורך יט"א) נעכטען שפּעט ביינאַכט איז גע-שלאָסען געוואָרען דער צוזאַמענפאָהר פון פערבאַנד פון די יודישע קהלות אין פּרייסען. דעם פאָרזיץ האָט געפיהרט אַדוואָקאַט שטערן אויס בערלין. צו קיין הסכם צווישען די ליבעראַלען און נאַ-ציאָנאַלע יודען איז נישט בעקומען. די ליבעראַלען, וועלכע זענען געווען אין דער מעהרהייט, האָבען אָפּגעוואָרפען אַלע פאָרשלאַגען פון די נאַציאָנאַלע. אויך דער פאָרשלאַג פון גלייכבערעכ-טיגונג פון די איינגעוואַנדערטע יודען מיט די דייטשע.

מוראַשקא בעגנעדיגט.

ווילנאַ, 29 (טעלעפאָניש). דער מער-דער פון באַגינסקי און וויעטשאָרקע-וויטש, יוזעף מוראַשקא, איז אויפ'ן גרונד פון דער אינדיווידועלער אַמנעס-טיע בעפרייט-געוואָרען פון דער ווילנער טורמע. מוראַשקא איז געווען אויף דער ליסטע פון 28 אַרעסטירטע, וועלכע זע-נען בעגנעדיגט געוואָרען דורכ'ן מלוכה-פּרעזידענט.

בעגנב'עט וויטאָס'ען.

קראָקאָ, 29 (טעלעפאָניש) אין דער וואוינונג פון-דעפ. וויטאָס אין וויעזשכאָ-סלאַוויעץ האָבען זיך אַריינבעקומען גנבים, צובראָכען אַן אייזערנע קאַסעטקע און אַרויסגעגנב'עט פון דאָרט 1241 דאָלאַר.

אויפגעריסען דאָס קאַ-סינא אין בודאַפּעשט.

בודאַפּעשט 29 (ספּ. טעל.) נעכ-טען ביינאַכט האָט אַן אומבעקאַנטער אַנפאַלער דורך אַ באָמבע אויפגעריסען דאָס אונגאַרישע שפּיל-קאַסינא אין דער אומגעגענד פון ניירעגיהאַזע? ניאָמטאָק, צוויי ווענד זענען איינגעפאַלען. די פּאָליציי האָט אַרעסטירט 2 מיטגלידער פון דער אָר-גאַניזאַציע „אָריגש".

אַ נייער וואַסער-קוואַל נעבען דער קאָלאָניע „מרחביה".

ירושלים (יט"אַ). צופּוס פון דעם היסטאָרישען באַרג גבעת המורה, נעבען דער קאָלאָניע „מרחביה" אויף דעם באָדען פון יודישען נאַציאָנאַל-פאָנד האָט פון זיך אַליין אָנגעהויבען שלאָגען אַ וואַסער-קוואַל, וועלכער גיט 40 קוביק-מעטער וואַסער אַ שעה. די טעמ-פּעראַטור פון דעם וואַסער איז 21 גראַד צעלזיוס. אויף דעם זעלבען פּלאַץ האָט זיך אויך צוריק מיט 7 יאָהר בע-וויזען אַ וואַסער-קוואַל, וועלכער האָט געפלאָסען ביז דריי מאָנאַטען און דער-נאָך אויפגעהערט.

ד"ר קרוק ווידער אַרעסטירט

און בעפרייט אויף קויציע.

וואַרשאַ, 29 (טעלעפאָניש) נעכטען ביינאַכט איז ווידער אַמאָל אַרעסטירט געוואָרען דער פיהרער פון די אומאָפּ-הענגיגע סאָציאַליסטען ד"ר יוסף קרוק די סיבה פונ'ם אַרעסט איז פאָלגענדע:

בעת די וואַהלען צו דער קראַנקען-קאַסע האָט די פּאַרטיי פון די „אומאָפּ-הענגיגע" געגעבען צו דרוקען אין פריד-מאַנס דרוקעריי אַן אויפרוף און צוזאַ-מענהאַנג מיט די וואַהלען

אין הסכם מי'ט די פאַרשריפטען האָט דער דרוקעריי-אייגענטימער די ערשטע עקזעמפּלאַרען אָפּגעשיקט אין רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט אַריין. דער רעגירונגס-קאָמיסאַר האָט פעראָרדענט דעם אויפ-רוף צו קאָנפיסקירען.

אין דער דרוקעריי זענען דעלעגירט געוואָרען איינינע פּאָליציאַנטען, וועלכע האָבען דעם זאַץ פונאַנדערגעוואָרפען.

אונאָפּהענגיג דערפון האָט אָבער די פּראָקוראַטור פעראַיהרט אַ פּראָצעס גע-גען דעם דרוקעריי-אייגענטימער פריד-מאַן, פאַר דרוקען דעם אויפרוף און געגען ד"ר קרוק אַלס כלומר'שטען מחבר פון אויפרוף.

בעת דער אויספאָרשונג האָט דער אויספאָרשונגס-ריכטער בעשטימען גיים ד"ר קרוק אַ דעקלאַראַציע, אין וועלכער ער האָט זיך פערפליכטעט שטעלען צו יעדער אויפפאָדערונג.

דעם פערגאַנגענעם פרייטאָג איז ד"ר קרוק איבער גאָכט נישט געווען אין דערהיים. דערווייל איז אָבער אָנגעקו-מען אַן אויפפאָדערונג, אַז ער זאָל זיך צושטעלען צו אַ צוגאָב-פֿערהער שבת ביי טאָג.

ד"ר קרוק האָט זיך אָבער שבת פער-שפּעטיגט און האָט געהאַט בדעה צו שטעלען זיך צום אויספאָרשונגס-ריכטער נעכטען, מאָנטאָג.

דערווייל איז שוין אָבער נעכטען פאַרטאָג געקומען צום ד"ר קרוק אַ פאַר-שטעהער פון דער פּאָליציי מיט אַ פער-אָרדנונג צוצושטעלען איהם צום אויס-פאָרשונגס-ריכטער.

נאָכ'ן פערהער האָט דער אויספאָר-שונגס-ריכטער בעשלאָסען צו בעפרייען דעם ד"ר קרוק געגען קויציע פון 300 זל.

איינינע שעה איז ד"ר קרוק געזע-סען אַרעסטירט. ענדליך אָבער איז די קויציע אַריינגעטראָגען געוואָרען און מען האָט איהם בעפרייט.

„דזשאָינט" דאַרף אויך ווייטער שטיצן

געגען די רכילות פון לואי פישער.

וואַרשאַ, 29 (טעלעפאָניש דורך יט"א) לויט דער איניציאַטיוו פון פּרע-זעס האַרטגלאַס איז היינט פאָרגעקומען אַ בעראַטונג פון יודישע כלל-טוער, דעפּוטאַטען, סענאַטאָרען און פאָרשטעהער פון דער פּרעסע, ס'איז בעטראַכט גע-וואָרען די פראַגע פון די רכילות, וועל-כע ס'פערשפּרייט אין דער אַמעריקאַנער פּרעסע לואי פישער וועגען די „דזשאָינט"-געלדער אין פּוילען.

לואי פישער פעררופט זיך אין זיינע בעריכטען אויף פערשידענע יודישע כלל-טוער אין פּוילען, די אַלגעמיינע מיי-נונג איז דעריבער געווען, אַז די כלל-טוער דאַרף פריוואַט אַפּעלירען די ליגענס פון פישערן. ווייטער איז בע-שלאָסען געוואָרען, אַז די פּרעסע זאָל אויפווייזען דעם וואוילטאָט פון דער „דזשאָינט"-טעטיגקייט אין פּוילען ביז איצט און אויסדריקען די האָפנונג, אַז „דזשאָינט" וועט ווייטער פיהרען זיין טעטיגקייט אין פּוילען.

אַ"י אויפ'ן בריטישען מעטאַלורגישען קאָנגרעס.

ירושלים, 29 (טעלעגראַפיש דורך יט"א) די ארץ-ישראל רעגירונג איז איינ-געלאַדען געוואָרען צום קאָנגרעס פון בערג-בוי און מעטאַלורגיע אין דער בריטישער אימפּעריע, דער קאָנגרעס וועט פאָרקומען דעם 22 אויגוסט ה. י. אין מאָנטרעאָל.

פאָרד וועט האָבען נאָך אַ פּראָצעס

פאַר רכילות געגען אַ יודישען זשורנאַליסט.

רוים, 29 (טעלעגראַפיש דורך יט"א) דער בעקאַנטער יודיש-אַמעריקאַנישער זשורנאַליסט הערמאַן בערנשטיין האָט אין אַ געשפּרעך מיט אַ פאָרשטעהער פון יט"א ערקלערט, אַז אין הערבסט קומט פאָר אין אַמעריקא זיין פּראָצעס געגען פאָרד'ן. זיין פּראָצעס האָט קיין שום צוזאַמענהאַנג נישט מיט'ן איצטי-גען פּראָצעס געגען פאָרד'ן, וואָס קומט איצט פאָר אין אַמעריקא.

בערנשטיין האָט אָנגעקלאָגט פאָרד'ן פאַר רכילות דערפאַר וואָס פאָרד האָט געשריבען אין די צייטונגען, אַז בערנ-שטיין האָט בעת דער מלחמה אין די פרידענס-אונטערהאַנדלונגען צוגעגרייט געהיימע בעריכטען פאַר דעם אינטער-נאַציאָנאַלען יודענטום.

אַלס אַדוואָקאַט מצד בערנשטיינ'ען טרעט אַרויס שמואל אונטערמייער. בערנשטיין האַלט, אַז זיין פּראָצעס וועט האָבען אַ גוטען איינפלוס אויף דער עפענטליכער מיינונג אין אַמעריקא און אויף דעם צוזאַמענלעבען פון יודען און קריסטען, ווייל די וועלט וועט זיך דער-וויסען, מיט וואָס פאַרא מיטלען פאָרד קעמפט געגען יודענטום.

נישטא קיין צייט פאַר שפּאַס און גוטמוטיגקייט

פּרעאָבראַזשענסקי וועגען אַנטיסעמיטיזם.

מאָסקווע. (יט"אַ). דער בעקאַנטער קאָמוניסטישער עקאָנאָמיסט און לעצ-טענס דער אָנפיהרער פון דער דעלע-גאַציע, וואָס פיהרט אונטערהאַנדלונגען מיט פראַנקרייך וועגען פּרעאָבראַזשענ-סקי האָט פערעפענטליכט אין „פּראַווּ-דאַ" אַ גרויסען אַרטיקעל וועגען אַנטי-סעמיטיזם.

אויפווייזענדיג, אַז דער אַנטיסעמי-טיזם איז פון אייביג אָן געווען אַ גע-וועהר פון דער רעאַקציע, ווייזט ער דערנאָך אָן, אַז מיט דעם זעלבען מי-טעל בעמיהט זיך איצט צו בענוצען די קאָנטר-רעוואָלוציע, סיי די אויסערלי-כע, סיי די אינערליכע. פּרעאָבראַזשענ-סקי שרייבט:

דאָס אַלץ איז גאַנץ נאַטירליך. די בורזשואַזיע קאָן אַנדערש נישט האַנד-לען. נאָר נישט נאָרמאַל און זעהר בע-אומרוהיגענד איז דאָס, וואָס דער אַנ-טיסעמיטיזם הויבט אָן צו לאָזען טיפע וואָרצלען אויך צווישען איינינע גרופּען אָבגעשטאַנענע אַרבייטער אמת, דער אַנטיסעמיטיזם פון דעם אַרבייטער איז אַ גאַנץ אַנדערער און ער ציהט זיין יניקה פון גאַנץ אַנדערע קוואַלען, נאָר דערפון איז אונז נישט גרינגער. דער אַרבייטער-אַנטיסעמיטיזם איז נישט מעהר ווי אַ בעזונדערער שפּראָם פון דעם קאָנטר-רעוואָלוציאָנערען, נעפּמאַן-קולאַקישען אַנטיסעמיטיזם. עס איז שוין צייט צו פערשטעהען עס און מאַכען דערפון די געהעריגע אויספיהרען.

מען זאָגט – שרייבט ווייטער פּרעאָבראַזשענסקי – אַז אַנטיסעמיטיזם האָט, אין דער אָדער יענער מאָס, שטענדיג געהערשט צווישען אַרבייטער. דאָס איז אמת, אָבער דער אַנטיסעמיטיזם, וואָס האָט געהערשט צווישען אַרבייטער מיט עטליכע יאָהר צוריק, איז געווען אַ גאַנץ אַנדערער אַנטיסעמיטיזם; דאָס איז געווען אַ גוטמוטיג כאַמישער אַנ-טיסעמיטיזם. און דער קאַמף מיט איהם האָט זיך ביי אונז אויך געפיהרט גוט-מוטיג-פויל. פויל און גוטמוטיג פיהרט זיך ביי אונז אויך איצט דער קאַמף מיט'ן אַנטיסעמיטיזם. הנם דער אַנטיסע-מיטיזם פון 1927 איז ווייט נישט דער אַנטיסעמיטי'ם פון אַמאָל.

דער, וואָס צוימט זיך נישט אָב פון דעם איצטיגען אַנטיסעמיטיזם מיט אַ וואַנד פון שנאה און פעראַכטונג, דער טיילט זיך נישט אָב פון דער קאָנטר-רעוואָלוציע, וואָס הויבט אָן אויפצוהוי-בען דעם קאָפּ. צו דער האַלב-פּראַוור-טיילענדיגען, האַלב פערגעבענדער בע-ציהונג אונזערער צום אַנטיסעמיטיזם דאַרף נעמען אַ סוף! ענדיגט ער זיין אַרטיקעל. עס דאַרף נעמען אַ סוף צו אַנטיסעמיטישע שטיק צווישען די אַר-בייטער. איצט איז נישט קיין צייט צו שפּאַס און גוטמוטיגקייט!

דעם אַנטיסעמיטיזם צווישען האַרע-פּאַשנע מאַסען און דער עיקר צווישען דעם אַרבייטער קלאַס, דאַרף דערקלערט ווערען אַ ביטערע מלחמה. דער, וואָס טרייבט איצט קאַטאָוועס מיט'ן אַנטי-סעמיטיזם, דער טרייבט קאַטאָוועס מיט דער קאָנטר-רעוואָלוציע, וואָס הויבט איצט אויף דעם קאָפּ.

LEKRZ-ENTYSTA — צאַהן-אַרצט
M. KARABANOW
וואָסקאָדניאַ 31 (אין הויף) טעלעפאָן 59-09
היילט, פּלאָמבירט ציהט ציין גאַנץ אָהן שמערצען, קינסטליכע ציין אָהנע גומען און רעפּעראַטורען ווערען שנעל און ביליג אויסגעפיהרט.
נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 8 אין אָוענד. 1195
לעטשניצע פּרייזען. בעראַטונג אומזאָנסט.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27,
tel. 51-78
הויט און ווענערישע קראַנקהייטען, רענטגען און ליכט-הייל אינסט.
נעמט אָן פון 4—7 אין אָוענד.

Dr. med.
W. Eychner
פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע
זגערזשער 11 טעל. 34-72
נעמט אָן אין דער לעטשניצע פעטריקאָווער 294 פון 12—2
מיטאָג אין דער היים פון 6-8 אָוו.

בעקאַנטמאַכונג.
די: בעוואוסטע און לאַנג-עקזיסטירענדע פירמע
J.Futerman, Łódź
PIOTRKOWSKA 54, telefon 6-54
מאַכט בעקאַנט, דאָס זי: האָט איבערגענומען די: פערטרעטונג פון די: בעסטע ביעלסקער האַנד-דיוואַנעם און עמפּפעהלט דער ג. קונדשאַפט צו די: פאַרשטעהענדע פייערטאָגע אַ זעהר רייכען אויסוואַהל פון די: מאָדערנסטע אינלענדישע און אויסלענדישע
אַלער אַרט:
דיוואַנעם, גאַרדינען, מעבעל-שטאָפען,
כאַרניזעם, דעקען, צעראַטען,
פאַרטיערען, נאַרזשוסען, לינאָלעאומס.
אַלעס צו קאָנקורענצלאָזע פרייזען און רעעלע בעהאַנדלונג.
הערט! 54 Piotrkowska 54 רעמעמבער!

דאַנטיסט און צאַהנטעכניקער
י. ביטענסקי
5 קאָנסטאַנטינער 5
נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָוונט.
פּרייזען ביליגע! בעראַטונג אָהן בעצאָהלט

מאַסאַזש- און הייל-גימנאַסטיק-שולע און קאַבינעט
פון דר. מעד. ב. שמירגעלד
צעגעלניאַנע 6, טעל. 51-89
ריקענביינער-פערקרימונגען, פּאַראַליזען, נערווען-שמערצען, סקאָליאָזע, אַרטריטיזם, שטיהל-פערשטאָפּונג, גינעקאָלאָגישע מאַסאַזשען, בעהאַנדלונג פון פיזיש שוואַכע קינדער (גרופּען). נאָך דעם ענ-דיגען די: שולע, ווערט אַרויסגעגעבען אַ צייגניש.
עמפּפאַנג פון 3 ביז 5.

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז. 30. מערץ. 1927

דער טאַנץ

אַרום נוסס'דיגען סיים.

די גסיסה פון סיים האָט זיך געצויגען אַלע דערוואַרטונגען שטאַרק פערצויגען: זי האָט זיך אָנגעהויבען דעם 12 מאַי היי-יאָהר און ביז איצט קען דער סיים נישט אויסגעהען. מען מעג שוין צולעגען אַ פעדער צו די ליפען! און — ער ציהט נאָך אַלץ... ער וויל שוין נעבעך אַליין שטאַרבען, אָבער, משמעות „דער זיידע" לאָזט נישט...

דערווייל האָט די וואַהל-דעמאַגאָגיע אָנגעהויבען צו גרייטען זיך אַרום דעם נוסס'דיגען סיים צו — די נייע וואַהלען. דער עיקר אַרבייטען דאָ מיט אַלע כחות די רעכטע, נאָך וועלכער עס שלעפען זיך נאָך פּחדים'דיג די לינקע, וואַרפענדיג דערביי דערשראָקענע בליקען אויף דעם צווייטען אינטערנאַציאָנאַל און אויף די „מיעוטים" זיי זאָלען חלילה נישט פער'מסר'ען...

די רעגירונג אַרבייט פאַר זיך, אויסנוצענדיג די געשאַפענע לאַגע פאַר איהרע פּלענער און פאַר איהרע צילען.

די רעכטע געהט גרויס, נאָך איהר אַלטען שטייגער נאָך, אויף דער גאַס מיט ווערטלעך און לידלעך, וואָס געפעלען דער גאַס, אַלזאָ קודם כל וועגען „יודעלעך" און „מיעוטים'לעך", וועגען „די דאָזיגע פיינד פון דעם פּוילישען פאָלק", פון וועלכע מען מוז אָפּהיטען און אַרויסראַטעווען דאָס אָרימע פּוילישע פאָלק.

מען האָט זיך גענומען קודם כל צו די זעלבסט-פערוואַלטונגען. דאָ ווייזען די רעכטע דעמאַגאָגען דער גאַס, פאַר וועלכער זיי אַרבייטען איצט אויסשליסלעך, ווי זיי ווילען דער הערשענדער פּוילישער נאַציע אָוועקגעבען פאַר עבדים כנענים די פערפלוכטע מיעוטים.

אי קלויבען אייגענע פאַרשטעהער זאָלען די מיעוטים כמעט נישט קענען, אי אָפּהיטען זייערע אינטערעסען זאָלען זיי נישט קענען; אי אַראָפּוואַרפען אויף זיי די גאַנצע משא פון שטייערן, אי נישט דערלאָזען זיי צו שיצען זיך געגען דעם; אי אַרויסשטופּען זיי פון אַלע עקאָנאָמישע פּאָזיציעס; אי צעטרעטען מיט די פיס די „מיאוסע" קולטור פון די מיעוטים!. די מיעוטים זענען גאָר אַ מיסט, מיט וועלכען דאָס פּוילישע פאָלק מוז פערמיסטען זיין לאַנד!.

ווייטער טראָגט מען אַריין אַ „געזעץ פּראָיעקט" פאַר נייע וואַהל תקנות צום סיים און סענאַט. מען מאַכט דערביי דעם גרעסטען טומעל, כדי אויפצוּוועקען דעם אינטערעס ביי דער גאַס. מען ווייזט איהר: זעה, ווי מיר זאָרגען פאַר דיר! נאָר מיר האָבען דעם מוט נישט דורכצולאָזען אין סיים און סענאַט קיין איין יוד, קיין איין אוקראַאינער, ווייס-רוס און דייטש!

און אַ געזעץ פּראָיעקט בעגען די קאָמוניסטען טראָגען אַריין די רעכטע און נאָך אַ סך קלענערע חוקים. און דאָס אַלץ ווערט געטון נישט לשמה, נאָר כדי צו געפינען לייטזעליגקייט ביי דעם המון, צו ציהען איהם צו זיך און אַריינגאַרען איהם אין זאַק, ווי דער מנהג איז...

די פּאָליטישע קאָנסטעלאַציע איז פאַר די רעכטע נישט גאָר קיין גוטע: דעם פערמעסטען זיך אויף אַלע „אינוועניגסטע און אויסערליכע שונאים" מיט'ן שווערדעל, דער שטאַרקסטער און אויסרייצענדסטער מיטעל פון דער דעמאַגאָגיע, איז פאַר זיי איצט נישט צוגענגליך, ווייל דאָס שווערדעל געפינט זיך אין אַן אַנדערער האַנד. מיט דער אויסלענדישער פּאָליטיק פון לאַנד, וועלכע די רעכטע דעמאַגאָגיע איז געוואוינט אויסצונוצען, כדי צו פערבלענדען די אויגען פון דעם המון, פיהרט אויך אַן אַנדערער... מוז מען זיך דעריבער זעהען צו העלפען מיט וואָס מען קען..

דערין ליגט די אמת'ע סיבה, פאַר וואָס די רעכטע אַרבייטען די לעצטע צייט מיט אַלע כחות אין און אַרום סיים: זיי גרייטען זיך שטאַרק צו די וואַהלען!..

די פּוילישע לינקע פיהלען דאָס און פערשטעהען דאָס אפשר אויך. אָבער וואָס קענען זיי מאַכען מיט די דאָזיגע דעמאַגאָגען?.. איינשטעלען זיך פאַר דער דעמאָקראַטיע, קאָנסטיטוציע און מיעוטים? דאָס וואָלט דאָך עפענען אַ ברייטען וועג ביי די וואַהלען פאַר דער דעמאַגאָגיע פון די רעכטע, וואָס וואָלט זיי פערשריגען ביים המון פאַר „בוגדים" און „עבת גוים"! דעריבער וואַקלען זיך די פּוילישע לינקע אַזוי שטאַרק; דעריבער גנבעט מען פון איין זייט אינאיינעם מיט די „פּוילישע פאַרטייען" אין סיים און פון הינטען אַרום קוועטשט מען שפּילינקערהייט די העגר פון די מיעוטים.. מען ווערפט זיך נעבעך אויף אַלע זייטען!

אַנ'אמת'ער רחמנות אויף זיי נעבעך!.

די רעגירונג ווייטער רעכענט זיך אויך משמעות, שטאַרק מיט דער דעמאַגאָגיע פון די רעכטע און היט זיך זעהר פאַר זייער אונטערהעצען דעם המון. זי האָט, אַ פּנים, מורא צו פערלירען איהר פּאָפּולאַריטעט ביי דעם פּוילישען המון, אויב זי וועט זיך צו ווייט אַריבערבויגען אויף לינקס. זי האָט ווייטער מורא, דאָס די רעכטע דעמאַגאָגיע זאָל זי נישט פערשרייען פאַר אַ יודען-פריינדליכע רעגירונג און דערמיט אָוועקשלעפען דעם המון נאָך זיך. זי פערשטעהט די לאַגע און זוכט זי אויסצונוצען קודם כל פאַר אייגענע צילען..

די רעגירונג לאָזט דעם סיים נישט מקבר זיין, ווייל זי דאַרף איהם וויכטיג האָבען, ער זאָל טראָגען די אחריות פאַר דאָס אַלץ, וואָס זי טוט אָפּ און נעמען אָדער כלומרשט אין הכּם מיטן סיים...

אַזוי טאַנצט די וואַהל-דעמאַגאָגיע וואָס ווייטער אַלץ לעבעדיגער, איהר טאַנץ אַרום דעם נוסס'דיגען סיים!.

דעפ. דר. י. חינאָדסקי.

דער בילדונגס-מיניסטער דאָבּרוצקי

האָט אַ נייע שטעלונג צום יודישען שול-וועזען.

ווי מיר האָבען שוין נעכטען טעלעפאָניש מיטגעטיילט, האָט זיך עהרענגעכטען פאַר'ן בילדונגס-מיניסטער פאָרגעשטעלט אַ דעלעגאַציע פון דער צענטראַל-קאָנפערענץ פון די תרבות-שולען. דער מיניסטער האָט אָפּגעוואָרפען דעם מעמאָריאַל פון דער דעלעגאַציע. מיר דערוויסען זיך וועגען דעם פאָלגענדע פּרטים.

די דעלעגאַציע האָט איבערגעגעבען דעם מיניסטער אין נאָמען פון דער צענטראַל-קאָנפערענץ אַ מעמאָריאַל, וועלכער ענטהאַלט פאָלגענדע 4 פאָדערונגען:

1) אויסאַרבייטען אין דער נאָהנטסטער צייט אַ געזעץ-פּראָיעקט פאַר'ן סיים צו גרינדען מלוכה'שע פאָלקס-שולען פאַר דער יודישער נאַציאָנאַלער מינדערהייט.

2) כּל זמן אַזאַ געזעץ איז נאָך נישטאָ, בעשטימען נאָך פאַר דעם היינטיגען שול-יאָהר אַ סובסידיום פאַר די העבּראַאישע פאָלקס-שולען. פּראָפּאָרציאָנעל דער צאָהל קינדער וואָס לערנען אין די שולען און אין דער גרויס פון דער סומע, וועלכע די רעגירונג גיט-אויס פאַר יעדען קינד אין דער מלוכה-שולע.

3) רעגולירען די פראַגע פון שטענדיגע קאָנצעסיעס, נישט יעהרליכע, פאַר די שולען אויף די קרעסען.

4) נעהמען אין בעטראַכט די ספּעציפישע בעדינגונגען, אין וועלכע עס האָבען זיך ענטוויקעלט די העבּראַאישע שולען און פּראָלאָנגירען דעם טערמין פון בעקומען פולע קוואַליפיקאַציעס פאַר די העבּראַאישע לעהרער ביז דעם 31 אויגוסט 1930.

דער מיניסטער האָט אויפמערקזאַם געלייענט דעם מעמאָריאַל און האָט קלאָר געמאַכט זיין שטעלונג צו די אַלע פראַגען, וועלכע זענען דאָרט בעריהרט געוואָרען.

בנוגע דער ערשטער פאָדערונג, האָט דער מיניסטער געזאָגט, אַז אין אַלגעמיין קען דאָס מיניסטעריום נישט רעגולירען אַזאַ וויכטיגע פראַגע דורך דעקרעטען, נאָר דורך אַ געזעץ, וועלכער דאַרף אָנגענומען ווערען אין סיים. און אַזוי ווי דער סיים פערענדיגט שוין באַלד זיין קאַדענץ, איז די גאַנצע פראַגע יעצט נישט אַקטועל. וואָס אָנבעלאַנגט דעם עצם זאַך גרינדעט דאָך די רעגירונג עפענטליכע שולען פאַר אַלע קינדער, אַזוי אַז זיי זענען אָפען אויך פאַר יודישע קינדער, בפרט אַז דאָרט ווערט געלערנט אויך יודישע רעליגיע. אַנ'אַלגעמיינער געזעץ וועגען גרינדען מלוכה שולען פאַר דער יודישער מינדערהייט איז שוין צוליב דעם אַליין אוממעגליך. וואָס די יודען זענען צושפּרייט איבער'ן גאַנצען לאַנד און זענען נישט קאָנצענטרירט אין בעשטימטע געביטען, ווי עס איז דער פאַל מיט די איבריגע נאַציאָנאַלע מינדערהייטען אין לאַנד. די רעגירונג וועט אַזאַ געזעץ-פּראָיעקט נישט אַריינטראָגען, ווייל דאָס איז געגען איהרע אָנשויאונגען. די פראַגע וועגען שולען פאַר דער יודישער מינדערהייט ווערט נאָך בעשווערט צוליב דעם, וואָס די דאָזיגע מינדערהייט איז נישט פעראייניגט אין איהרע פאָדערונגען. אַ טייל פאָדערט העבּראַאישע שולען, אַן אַנדערער טייל — יודישיסטישע שולען, און עס זענען דאָ אויך אַזעלכע, וואָס ווילען דווקא שולען מיט דער פּוילישער אונטעררינכטס-שפּראַך. דאָס מיניסטעריום בעציהט זיך צו די העבּראַאישע שולען ווי צו פּריוואַטע שולען און מישט זיך אויך נישט(?) אין זייער פּראָגראַם. די פאָדערונג האָט דערפאַר קיין שום גרונד נישט און די יודען האָבען אויך קיין שום האָפנונג נישט, אַז עס זאָל אין דער הינזיכט אַריינטרעטען וועלכע ס'איז ענדערונג.

בנוגע דער צווייטער פאָדערונג וועגען סובסידיעס, וואונדערט זיך דער מיניסטער, וואָס די קאָנפערענץ גיט איהם, וועלכע עס איז אָנווייזונגען, אויף וואָס פאַר אַן אופן צו בעשטימען די דאָזיגע סובסידיעס און אין וועלכער צאָהל-פּערהעלטניש, פונקט ווי דאָס וואָלט געווען בלויז אַ מאַטעמאַטישע פראַגע. דאָס מיניסטעריום וועט בעטראַכטען יעדען איינצעלנעם פאַל, וועט אויספאָרשען די לאָקאַלע בעדינגונגען, און ערשט דאַן וועט זי בעשליסען וועגען סובסידירען די אָרטיגע שולע. בעזונדערס דאַרף מען נעהמען אין בעטראַכט, אַז דאָס מיניסטעריום בעזיצט זעהר קליינע סומען אויף דער אונטערשטיצונג פון פּריוואַטע שולען, דער מיניסטער האַלט, אַז „מען דאַרף עפענען דאָס מויל לויט דער גרויס פון ביס, און נישט לויט'ן אַפּעטיט".

בנוגע דער דריטער פאָדערונג, געפינט דאָס מיניסטעריום, אַז ס'איז טאַקע נישט פּראַקטיש צו אַרויסגעבען יעהרליכע קאָנצעסיעס, און עס ווערט איצט אויסגעאַרבייט אַ נייער פּראָיעקט וועגען געבען די דאָזיגע שולען אַנדערע קאָנצעסיעס. אמת נישט קיין שטענדיגע, נאָר אויף מעהר לענגערע טערמינען. דאָס ערקלערט זיך דערמיט, וואָס דאָס מיניסטעריום וויל אונטערהאַלטען נאָר יענע שולען, וועלכע האָבען אַנ'עקזיסטענץ-בערעכטיגונג, בכדי די יעניגע, וואָס האָבען נישט קיין עקזיסטענץ-בערעכטיגונג, זאָלען פון זיך אַליין אויספאַלען.

וועגען די קוואַליפיקאַציעס פאַר לעהרער האָט דער מיניסטער געמאָלדען, אַז ער איז געבונדען מיט'ן געזעץ, וועלכער איז אָנגענומען געוואָרען מיט 7 יאָהר צוריק אין סיים און וועלכען ער קען נישט מבטל מאַכען. די רעגירונג האָט קיין רעכט נישט, אַרויסצוגעבען אין דער דאָזיגער פראַגע דעקרעטען, אָבער דאָס מיניסטעריום פערשטעהט, אַז די העבּראַאישע שול האָט זיך ענטוויקעלט אין ספּעציפישע בעדינגונגען, און וועט זיך דעריבער בעמיהען, צו געפינען אַנ'אויסגאַנג פון דער שווערער לאַגע.

אין נאָמען פון דער דעלעגאַציע האָט ה' מ. גאָרדאָן געענטפערט אויף די אויבענדערמאָנטע בעמערקונגען פון מיניסטער. ערשטענס פערזיכערט די פּוילישע קאָנסטיטוציע אויך דער יודישער מינדערהייט די אויסהאַלטונג פון די שולען. די דייטשען זענען אויך אין פערשידענע ערטער, בפרט אין פּויזען, צושפּרייט און נישט קאָנצענטרירט און פונדעסטוועגען ווערען געגרינדעט פאַר זיי רעגירונגס-שולען אין דער דייטשער שפּראַך. די שולען אין דער פּוילישער שפּראַך זענען פרעמד דעם יודישען גייסט און די יודישע מאַסען, און דאָס ביסעל רעליגיע, וואָס ווערט אין זיי געלערנט, קען נישט בעפרידיגען די נאַציאָנאַלע פאָדערונגען פון דער יודישער מינדערהייט.

צום סוף פון געשפּרעך האָט די דעלעגאַציע אונטערגעשטראָכען, אַז די פאָדערונגען, וועלכע זענען אַרויסגעשטעלט געוואָרען אין מעמאָריאַל, זענען לעבענס-פראַגען פאַר דער יודישער מינדערהייט.

יעקב וואַסערמאַן אין אַמעריקאַ

דער דורכפאַל פון דײַטש-יודישען שרייבער אין דער קאָלאָמביאַ-אוניווערזיטעט.

פון ראובן בריינין.

איך האָב דעם דייטש יודישען שריפטשטעלער יעקב וואַסערמאַן פּערזענליך קענען געלערנט מיט צוויי און צוואַנציג יאָהר צוריק אין זיין הויז אין וויען

דער יונגער וואַסערמאַן האָט דאַן אויף מיר געמאַכט אַ זעהר גוטען, כמעט שטאַרקען איינדרוק. ער איז געווען טעמפּעראַמענט-פול, פול בעגייסטערונג און אַנטוזיאַזם. ער האָט געבליצט מיט געדאַנקען, זיך געוואָרפען מיט פּאַראַדאָקסען, געבּרויזט מיט אָריגינעלע איינפאַלען — קורץ, ער איז געווען אינטערעסאַנט.

אַ דיכטער מיט אַ גרויסען פערנעהם, פול ליטעראַרישע פּלענער.

דאַן ווען איך האָב איהם קענען געלערנט, האָט איהם דאָס יודישע מאַרטירערטום שטאַרק און טיף אינטערעסירט. ער האָט פערעפענטליכט אין דער „נייער רונדשוי" אַ זעהר ערנסטען פּסיכאָלאָגישען אַרטיקעל וועגען מאַרטירערטום (די ליידענס געשיכטע) פונ'ם יודישען פאָלק. ער האָט מיט מיר געשפּראָכען ווי אַ הייסער יוד. שוין אין ערשטען ראָמאַן „די יודען פון צירענדאָרף" האָט זיך הויפּטזעכליך בעשעפטיגט מיט דער משיח'ס האָפענונג, משיח'ס אידעע, משיח-שווערמעריי.

די יודיש-נאַציאָנאַלע יוגענד אין דייטשלאַנד און אין עסטרייך האָט פריהער שטענדיג געזוכט בעציהונגען צו יעקב וואַסערמאַן. פון צייט צו צייט האָט ער געגעבען אַנ'אַרטיקעל וועגען די הויפּט-פּראָבלעמען פון דער יודישער עקזיסטענץ פאַר געוויסע זאַמעל-ביכער, וואָס די יודישע אינטעלעקטועלע און די יונגע ציוניסטען אין פּראָג האָבען אַרויסגעגעבען.

*

צוויי אָדער דריי און צוואַנציג יאָהר האָב איך וואַסערמאַנען נישט געזעהן. אין דער צייט איז ער געוואָרען איינער פון די בעריהמטסטע און געלעזענסטע ראָמאַניסטען אין איראָפּאַ. ער איז אומגעווענליך פּראָדוקטיוו. זיינע לעצטע ראָמאַנען „קריסטיאַן וואַנשאַפע" און „לאַודין אונד די זיינען" האָבען געהאַט אַ גרויסען ערפאָלג.

אין יאָהר 1922 האָט וואַסערמאַן פערעפענטליכט אַ בוך „מיין וועג אַלס דויטשער אונד יודע" אין וועלכען ער בעקלאָגט זיך שטאַרק און ביטער, דאָס די דייטשען ווילען איהם נישט אָנערקענען אַלס גרויסען דייטשען דיכטער: זיי, די דייטשען, בעהויפּטען, אַז ער, וואַסערמאַן, האָט טיף נישט בעגריפען די דייטשע נשמה, די דייטשע לעגענדאַרע גרויסע היסטאָרישע פּערזענליכקייטען.

אין יענעם בוך, בעטאָנט אָבער וואַסערמאַן זיין יודישקייט, איז זאָגאַר שטאָלץ אויף זיין יודישקייט, דאָך פאַלט ער כורעים פאַר די דייטשען און בעט זיך רחמים מען זאָל איהם ליב האָבען. מען זאָל איהם אָנערקענען אַלס דעם דיכטער פון דער דייטשער נשמה.

וואַסערמאַן, דער גלענצענדער דערצעהלער, איז געוואָרען אַ גרויסער וויטואַז. אַ מאַניקער, אַ וואָרט-צויבערער, אַנ'אונטערהאַלטער, אָבער דאָס הייסט נאָך נישט זיין אַ גרויסער שאַפער.

*

און דער זעהר פּאָפּולערער יעקב וואַסערמאַן איז געקומען קיין ניו-יאָרק, וואו די גרעסטע צאָהל פון זיינע אָנהענגער און לעזער זענען דאָך סוף כל סוף יודען. און ער האָט ביי זיך פריהער אָבגעמאַכט, ווי עס שיינט, צו זיין דער גאַסט דווקא פון נישט-יודען. ער איז געקומען מעהר אַלס דייטשער און נאָר אַלס דייטשער דיכטער און ראָמאַניסט. ער בעטראַכט שוין איצט זיין וועג נישט אַלס דייטשער און איך אָבער נאָר אַלס דייטשער: דער ערשטער וועג איז שוין ביי איהם אַנ'איבערגעוואונדענער, אַ צוריקגעבליבענער.

און דאָס איז נאָך דעם, ווי נישט לאַנג, נאָך קיין יאָהר נישט האָט איהם די דייטשע אַנטיסעמיטישע פּרעסע בעשולדיגט אין פּלאַגיאַט, אין ליטעראַרישער גנבה, אַז ער שרייבט אָב פיעל פון פרעמדע, פערגעסענע ביכער. זעלבסטפערשטענדליך, אַז דאָס איז אַ בלבול, אַ ממזר בלבול.

ער האָט דאָ געזוכט די נישט יודישע וועלט, די עכט-אַמעריקאַנישע — אָבער זי האָט איהם דאָ גאַנץ ווייניג בעמערקט; קיין ווערזען פון איהם געמאַכט, כמעט איגנאָרירט, טראָץ זיין בעריהמטקייט אין איראָפּאַ און טראָץ דעם, וואָס ער איז נאָך אַלעם אַנ'אינטערעסאַנטער מענש.

די יודישע וועלט וואָלט איהם בעגייסטערט און פייערליך אויפגענומען און בעגריסט. האָט ער אָבער נישט געוואָלט קומען נישט צו די יודישע מאַסען און נישט צו דער יודישער אינטעליגענץ, עס האָט איהם אפילו נישט פעראינטערעסירט אַלס ראָמאַניסט דאָס יודישע לעבען אין ניו-יאָרק, וואָס דאַרף זיין פאַר אַ מאָדערנעם סענסאַציאָנעלען דערצעהלער, די גרעסטע סענסאַציע, אַ גאָלד-גרובע, אַנ'אוצר פון נפשות און סיטואַציעס. און ער האָט דאָ פערלוירען ביידע וועלטען: די יודישע ווי די נישט-יודישע.

*

און וואַסערמאַן האָט בעקומען זיין שטראָף.

וואַסערמאַן האָט געהאַלטען אַ פאָרטראָג (דער ערשטער און דער לעצטער פאָרלויפיג, ער איז שוין אָבגעפאָהרען נאָך קאַליפאָרניע, וואו מ'מאַכט אַ פילם פון זיינעם אַ ראָמאַן) אין קאָ-

(זעהט ווייטער 7-טע זייט).

נייער פאלקסבלאט 30. מערץ 1927.

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט 30. מערץ 1927.

30 מיטוואך כו אדר ב תרפ"ז

מערץ
זון-אויפגאנג 5,37
זון-אונטערגאנג 5,50
לענג פון טאג. 12,13

מ׳קאנטראלירט א סך און מ׳גיט וויניג...

(ס) דער ארבייטסלאזען אמט איז מודיע, אז ביי די נאהנטע אויסצאהלונגען פון אונטערשטיצונג פאר אינטעלעקטועלע ארבייטער וועט בענוי קאנטראלירט ווערען ביי יעדען דער פאס מיט דער פאטאגראפיע, מיליטער-ביכלעך און אנדערע פערזענליכע דאקומענטען. אהן דעם וועט מען קיין שטיצע נישט קענען בעקומען.

הײנט

לאזט מען ארויס דעם הונגער-קינסטלער פון דער שטייג.

היינט 3 א זייגער נאכמיטאג ווערט ארויסגעלאזען פון פערמאכטען גלעזערנעם קאסטען דער בעוואוסטער הונגער-קינסטלער קיראקי, ביי דער אנוועזענהייט פון דער מאכט און פרעסע-פארשטעהער.

פאבריקען ארבייטען אויף דער גאנצער פארע.

(ס) א טייל גרויסע לאדזשער פאבריקען הויבען איצט אן צו ארבייטען 10 שעה אין טאג, וועלענדיג אזוי ארום אפארבייטען און אויספערטיגען די בעשטעלונגען, וועלכע האבען נישט געקענט געליפערט ווערען צוליב׳ן שטרייק.

די נייע פערוואלטונג פון יוד. האנדווערקער-קלוב.

(–) די פערוואלטונג פון צענטראלען יודישען האנדוו. - פערבאנד, פאלודניאווא 4 האט זיך קאנסטיטואירט אויף פאלגענדען אופן:

פרעזעס – לאוניק אל. יאעל; וויצע-פרעזעס – ה׳ מ. פיין, צהרען-סעקרעטאר – אדוו. צימערמאן, קאסירער – ה׳ י. פוטערמאן, ווירטשאפטער – ה׳ מ. הערשקאוויטש.

ס׳זענען געוועהלט געווארען פאלגענדע קאמיסיעס: פאר שטייער-ענינים, פארזיצ. ה׳ ארדינאנס. פאר ארגאניזאציע-ענינים: פארזיצ. – ה׳ באום; ווירטשאפט – פארזיצ. ה׳ מ. הערשקאוויטש; פינאנס – פארזיצ. פוטערמאן; יורידישע – פארזיצ. ה׳ אדוו. צימערמאן; קולטור – פארזיצ. אינזש. לעבענהאפט.

אבשטיילונג פאר אויגען-קראנקע אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

(מ) די געזונדהייטס-אבטיילונג ביים מאגיסטראט — האט אויף דער לעצטער זיצונג בעשלאסען פארצושלאגען דעם מאגיסטראט, אז ביים שטעדטישען שפיטאל אין ראדאגאשטש זאל געעפענט ווערען אן׳אויגען-אבטיילונג אויף 30 בעטלעך.

פון געריכט.

גנבים, באנדיטען.

(או) נעכטען האט דאס לאדזער קרייז-געריכט בעטראכט דעם פראצעס געגען: וואצלאוו נאוויצקי, באלעסלאוו באגוסלאווסקי און וולאדיסלאוו קושעמינסקי, וועלכע זענען געווען בעשולדיגט, אז זיי האבען אויסגעפיהרט א רייה גנבות און באנדיטען-אנפאלען.

דאס געריכט האט נאוויצקי׳ן פער׳משפט אויף 3 יאהר טורמע; די איבריגע 2 זענען בעפרייט געווארען.

Dr. Z. Rakowski

ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, האלז, און לונגען-קראנקהייטען.

קאנסטאנטינאווסקא 9 טעלעפאן 27-81

שפרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5 ביז 7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3 נ.מ.

טעקסטיל-ארבייטער נישט צופרידען מיט׳ן אורטייל פון ארביטראזש-קאמיסיע.

ארבייטער מסכים געווען אויף ארביטראזש בתנאי: די הוספה זאל זיין חל אויך אויף די מייסטער און אנגעשטעלטע. - די ארביטראזש-קאמיסיע נישט געהאלטען די הבטחה. - אינדוסטריעלער וועלען מסכים אויפ׳ן אורטייל.

מעגליך א נייער שארפער קאנפליקט.

(ס) דער אורטייל פון דער ארביטראזש קאמיסיע וועגען דער הוספה פאר די ארבייטער, אויסשליסענדיג בכלל די פאבריקס-מייסטער און ביורא אנגעשטעלטע, האט ארויסגערופען אן׳אויפרעגונג סיי אין די רייהען פון די ארבייטער, סיי פון די מייסטער און ביורא-אנגעשטעלטע.

א פאקט איז, אז די ארבייטער זענען איינגעגאנגען אויף אן׳ארביטראזש נאר בתנאי, אז די הוספה זאל חל-זיין אויך אויף די מייסטער און אנגעשטעלטע. אבער די ידיעה וועגען ארביטראזש-אורטייל איז פאר אלעמען געווען אונ-ערווארטעט.

די ארבייטער - פעראיינען ווארטען דערוויל אויף דער אפיציעלער מיטטיילונג פון ווארשא. ערשט דאן וועלען אונטערגענומען ווערען אינטערווענצען.

אויף דער אנפראגע ביים ארבייטער-אינספעקטאר וועגען דעם דאזיגען ענין, האט ער געענטפערט, אז אויך ער ווארט אויף אן׳אפיציעלער מיטטיילונג פון ווארשא און ערשט דאן, אויב עמיץ פון די צדדים וועט זיך ווענדען נאך אן׳ אינטערווענץ, – וועט ער זיך בעראטען מיט׳ן ארבייטס מיניסטעריום.

* * *

(–) ווי עס ערקלערען די פארשטעהער פון די ארבייטער, ווערט דער ארביטראזש אורטייל בעטראכט, אז די רעגירונג האט געבראכען דעם צוזאג, מחמת די ארבייטער האבען איבערגעריסען דעם שטרייק נאר בתנאי, אז די הוספה וועט ארומנעהמען די פאבריקס מייסטער און ביורא-אנגעשטעלטע.

שוין איצט קען מען זאגען, אז די ארבייטער זענען פון דער קליינער הוספה נישט צופרידען און נישט בעפרידיגט. ס׳איז דעריבער נישט אויסגעשלאסען, אז נאך פאר׳ן חודש יוני וועלען ארויסגעשטעלט ווערען נייע פאדערונגען.

די טעג דארף פארקומען א צווישען-פעראיינס קאנפערענץ אויף וועלכער ס׳וועט גענומען ווערען א שטעלונג צום ארביטראזש-אורטייל.

שוין איצט זענען פארהאן פארשלאגען וועגען צוריק אנהויבען א שטרייק.

* * *

אויך די אינדוסטריעלער האבען נאך נישט בעקומען קיין אפיציעלע מיטטיילונג וועגען ארביטראזש-אורטייל.

וועגען די פאבריקס - מייסטער און ביורא-אנגעשטעלטע וועט ערשט קענען אינטערוועגירט ווערען דאן, ווען ס׳וועט אנקומען דער אפיציעלער ענטפער מיט דער מאטיווירונג פון מיניסטעריום-ראט.

* * *

(ס) מארגען, דאנערשטאג, וועלען אין די לאדזער פאבריקען פארקומען די אויסצאהלונגען פון די לוינען פאר די ארבייטער.

צו די פענסיעס וועט שוין מארגען צום ערשטען מאל צוגערעכענט ווערען די הוספה, וועלכע איז אנערקענט געווארען פון דער ארביטראזש-קאמיסיע. די הוספה, איז ווי בעוואוסט, פון 5 ביז 12 פראצענט, וואס עס מאכט אויס אין אלגעמיין 7 מיט דריי - פערטעל פראצענט.

וויפיל דארף מען צאהלען דירה-געלד פאר׳ן צווייטען קווארטאל.

פאר׳ן 2 טען-קווארטאל (פון 1 אפריל ביז׳ן 1 יולי 1927) וועט מען מוזען צאהלען דירה געלד לויט פאלגענדען סדר:

1) פאר 1 צימער מיט אדער אהן א קיך - 43 פראצענט גרונד-דירה געלד און אויפ׳ן חשבון פון די הוצאות – 5 6 פראצענט.

2) 2 און 3 צימערן (מיט אדער אהן קיך), ארבייטס-ווארשטאטען פון 8 קאטעגאריע פאטענט און האנדעלס-אונטערנעהמונגען מיט 4 קאטעגאריע פאטענט – 78 פראצענט (אהן שום אויסגאבען).

3) פון 4 ביז 7 צימערן, ארבייטס-לאקאלען, מיט 7 קאטעגאריע פאטענט, רעדאקציעס, שולען, קאאפעראטיווען, פראפעס. און קולטור פעראיינען – 83 פראצענט (אהן שום אויסגאבען).

4) וואוינונגען פון 7 צימערן און גרעסער און די האנדעלס-אונטערנעהמונגען מיט 3 קאטעגאריע פאטענט און צאהלען נישט מעהר ווי 600 רובל א יאהר – 88 פראצענט.

5) האנדעלס-און אינדוסטריע-אונטערנעהמונגען, וואס צאהלען איבער 600 רובל – 93 פראצענט.

אין זומפ פון שאנד און שמוץ.

מוטער צווינגט די מינדעריעהריגע טעכטער צו „געהן פערדינען" אין גאס.

(?) נעכטען האט דאס לאדזער קרייז-געריכט בעטראכט דעם פראצעס געגען דער לאדזער בעטלערין העלענא בוטשינסקא, וועלכע האט אויסער צו בעטלערייע אויך געצוואונגען איהרע 2 טעכטער: די 14-יעהריגע אירענא און 9-יעהריגע מארילא צו פראסטיטוציע.

אנגעהויבען האט זיך עס נאך מיט א לאנגער צייט צוריק. די טעכטער האבען נישט געוואלט פאלגען דער מוטער, ווען זי האט זיי געטריבען אין „גאס ארײן", צוליב וואס זי האט זיי געשלאגען און די סקאנדאלען האבען געצוואונגען די לאקאטארען צו אינטערווענירען ביים ווירט פון הויז אויף מארשינסקא 23, אז מען זאל די בוטשינסקא עקסמיטירען.

דאס איז דעם ווירט געלונגען און די בעטלערין מיט די טעכטער האט זיך אריבערגעפעקלט אין נאכטלעגערהויז (אויף לוטאיזע גאס).

בעת דעם פערהער אין געריכט, האט די 14-יעהריגע אירענא ערקלערט, אז זי האט געפיהרט א שענדליך לעבען אהן דעם וויסען פון איהר מוטער, און פון וואנען זי נעהמט דאס געלד, האט די מוטער אויך נישט געוואוסט.

די צווייטע טאכטער, די 9 יעהריגע מארילא האט דערצעהלט, אז ווען זי איז אלט געווען 6 יאהר און איהר שוועסטער 11 יאהר, האט זיי די מוטער ארויסגעיאגט פון דער היים „געהן פערדינען"... און אויב זיי האבען נישט געברענגט וויינציג געלד האט זי זיי כסדר געשלאגען.

נאכדעם ווי ס׳זענען אויסגעהערט געווארען די עדות פון דער בעשולדיגונג און פון דער זיטען-פאליציי, וועלכע האבען אנגעוויזען, אז די אנגעקלאגטע איז געווען א לאנגע צייט אונטער פאליציי-אבסערוואציע און ס׳איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז זי פיהרט נישט-נארמאלע געשלעכטליכע בעציהונגען און דערביי האט זי געצוואונגען איהרע טעכטער צו געהן אין איהרע „דרכים"...

נאך דער רעדע פון פראקוראר, האט דאס געריכט פער׳משפט די אנגעקלאגטע אויף 6 חדשים טורמע.

טעאטער „סקאלא", צעגעלניאנא 18.

גאסטשפילען פון ווארש. יוד. קינסט-טעאטער „וו.י.ק.ט."
אונטער דער לייטונג פון
אידא קאמינסקא און זיגמונד טורקאוו

שבת, ד. 2 אפריל, 3.30 נאכמיטאג
דער גורל
דראמע אין 4 אקטען פון קארל מערץ.

שבת, ד. 2 אפריל, 8.30 אווענד
דער אוצר
קאמעדיע אין 5 אקטען פון דוד פינסקי.

זונטאג, דעם 3. אפריל ד. י., 8.30 א זייגער אין אווענד
מאָרפּיום
דראמע-נאקטורן אין 4 אקטען פון ד"ר ל. הערצער, יוריש: יצחק טורקאוו.

מאנטאג, דעם 4. אפריל ד. י. 8.30 אווענד
ברידער קאראמאזאוו
דראמע אין 3 אקטען (10 בילדער) פון פ. דאסטאיעווסקי, אינסצענירט פון אידא קאמינסקא.

אנסאמבל פון „וויקט" לויט׳ן א.ב.: פרויען: אלטבוים סאניע, קאמינסקא אידא, ראפעל מרים. הערען: גרודבערג יצחק, דאמב אדם, הירשפעלד זלמן, טורקאוו זיגמונד, מעלמאן מאיר, מאנדעלבלים יעקב, מאקסימאוו מ. עפשטיין בנימין. אנהויב פון די פארשטעלונגען: פינקטליך האלב 9 אווענד. בילעטען-פארפערקויף אין קאסע פון טעאטער „סקאלא". אדמיניסטר.: מ. מאקסימאוו.

די כעלמינסקער ברויזרייען האבען אין לאדז געעפענט א פערטרעטונג אויף דער קילינסקי-גאס 121 טעלעפאן 45 59.

דאס ביער פון די כעלמינסקער ברויזרייען האבען זיך שוין געשאפען אן׳אויסגעארבייטע מארקע בפרט דער זארט „באק", וואס האט אזא ערפאלג ביי די געברויכער.

די שקל-אקציע צום קאנגרעס-יאהר תרפ"ז.

אונטערן פארזיץ פון ה׳ מ. ח. גורין איז פארגעקומען א זיצונג פון פלענום פון פעראייניגטען שקל-קאמיטעט. אין דער זיצונג האט זיך אויך בעטייליגט מאגיסטער א. ריפטין, פארשטעהער פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע אין לאנדאן פאר די שקל-ענינים. דער סעקרעטאר פון שקל-קאמיטעט ה׳ ג. ליכטענשטיין האט אפגעגעבען א בעריכט פון דער שקל-אקציע פאר׳ן פערגאנגענעם יאהר, און די שקל-אקציע איז צוליב דעם טייערען פרייז פון 2 זל. און אנדערע טעכנישע סבות וועהר בעשווערט געווארען און ס׳איז דאך פערקויפט געווארען 15000 שקלים.

ס׳ענטוויקעלט זיך א ברייטע דיסקוסיע וועגען אופן פון דער שקל-אקציע צום קאנגרעס-יאהר. אין דער דיסקוסיע בעטייליגען זיך די ה"ה א. שאפירא, ד"ר ז. עלענבערג, א. ריפטין, מ. ח. גורין, ס׳ווערט בעשלאסען אנצוהויבען תיכף די שקל-אקציע פון דעם יאהר אלס יאהר פון קאנגרעס קודם כל אדורכפיהרען די אקציע צווישען די ארגאניזירטע ציוניסטען פון אלע ציוניסטישע פארטייען און ארגאניזאציעס אויפפאדערען אלע ציוניסטישע פארטייען און ארגאניזאציעס צו שטעלען אין רשות פון שקל-קאמיטעט אלע זייערע אקטיווע מיטגלידער, צו פראקלאמירען די טעג פון חוה״מ פסח אלס שקל-טעג אין לאדז. דער פרייז פון שקל איז פאר דעם יאהר נאר 1 זלאטי.

אין די אפטייקען.

הײנטיגע נאכט - דיזשורען.

(§) היינט דיזשורירען ביינאכט פאלגענדע אפטייקען: מ. ליפעץ (פעטריקאווער 193), ז. מילער (פעטריקאווער 46), וו. גראשקאווסקי (קאנסטאנטינער 17), ק. גערסנער (ציגעל-גאס 64), ה. גיעוויאנאווסקי (אלעקסאנדראווסקא 37), ס. יאנקעלעוויטש (אלטער מארק 9).

ווער האט געזעהן דאס מיידעלע?

זונטאג איז פון׳ן אויפ׳ן הויף זיך שפילען דאס 3 יעהריגע מיידעלע רוזשע האפריכטער (מלינארסקא 8) און – נעלם געווארען. ביז היינט האט זיך נאך דאס קינד נישט אפגעפונען.

סמנים: דאס קינד טראגט א ווייס מענטעלע, ווייס קליידעלע, ברוינע זעקעלעך און א ברוין היטעלע.

ווער עס ווייסט וועגען דעם קינד, ווערט געבעטען צו-וויסען געבען די פערצווייפעלטע עלטערן.

א פושאדאווניק-סימפאטיזירט מיט די ארעסטאנטען.

(§) נעכטען האט דאס קרייז-געריכט בעטראכט דעם פראצעס געגען דעם פושאדאווניק סטאזשינסקי, וועלכער איז געווען בעשולדיגט, אז ער האט גענומען געלד און זאכען ביי ארעסטאנטען און מיט זיי געשיבור׳ט.

דאס געריכט האט דעם פושאדאווניק סטאזשינסקי פער׳משפט אויף 1 חודש ארעסט.

Dr PRYBULSKI

זאוואדזקא 1, טעלעפאן 25-38

ווענערישע און האר - הויט - קראנקהייטען, מענער-שוואכע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל), רענטגען-שטראהלען. נעמט אן פון 9—1 און פון 4—8 אווענד, דאמען: פון 4—5 נאכם.

Dr. med. H. LUBICZ

צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32.

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענער-שוואכע קראנקהייטען. 6a9 בעהאנדלונג מיט קווארץ-לאמפען (האר-אויספאל) נעמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענד

לאָדזער לאָקאַטאָרען-דעלעגאַציע

בײַם וויצע-פּרעמיער באַרטעל.

(ס) נעכטען האָט זיך אַ דעלעגאַציע פון די לאָדזער לאָקאַטאָרען-אָרגאַניזאַציעס פאָרגעשטעלט פאַר'ן וויצע-פּרעמיער באַרטעל און רעפערירט די לאַגע פון די לאָדזער לאָקאַטאָרען און סוב-לאָקאַטאָרען אין די נויטווענדיגקייט אָנצוהויבען אַ בוי-אַקציע אין לאָדז אין דער אומגעגענד.

די דעלעגאַציע האָט אויך פערלאַנגט, אַז ס'זאָל געענדערט ווערען דאָס בוי-געזעץ, אַזוי, אַז די קאָאָפּעראַטיווען און לאָקאַטאָרען-פעראיינען זאָלען קענען בויען הייזער פאַר דער דירה-לאָזער באַפעלקערונג.

וויצע-פּרעמיער באַרטעל האָט צוגעזאָגט צו נעהמען אין באַטראַכט די דערמאָנטע פּאָסטולאַטען.

אַנ'אויסבעסערונגס-הויז פאַר יוגענדליכע פערברעכער אין לאָדז.

(ס) אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן פערגרעסערן זיך פון דער צאָהל פערברעכענס צווישען יוגענדליכע אין אונזער שטאָדט, האָט די לאָדזער שטאָט-פערוואַלטונג באַשלאָסען אויסצובויען אין לאָדז אַנ'אויסבעסערונגס און ערציהונגס-אַנשטאַלט פאַר יוגענדליכע פערברעכער.

ווענען דער פראַגע דאַרף זיך נאָך אַרויסזאָגען די רעגירונג און אַסיגנירען אויף דעם צוועק די נויטיגע קרעדיטען.

שבת — דער יוביליי פון אַרטיסט ה' נירענבערג.

היינטיגען שבת קומט פאָר אין זאַל פון פילהאַרמאָניע דער 15-יעהריגער יובילֵיי פון דעם לאָדזער בעקאַנטען אַרטיסט ה' נירענבערג.

צו דער פאָרשטעלונג ווערט אויפגעפיהרט „די אומגליקליכע שוועסטער". עס באַטייליגען זיך אין דער פאָרשטעלונג די בעקאַנטע אַרטיסטען: פרוי לערנער, ה"ה קוסנער און זיידערמאַן און די לאָדזער אַרטיסטען מיט'ן יובילאַר בראָש.

ס'ווערט אויך אויפגעפיהרט אַ דיווערטיסמענט מיט אַ רייכען פּראָגראַם.

שבת הויבען זיך אָן די גאַסטשפּילען פון „וויקט".

ענדליך נאָך לאַנגע טראַכטעניש און אונטערהאַנדלונגען איז דאָך געלונגען צו אַראַנזשירען אין לאָדזער „סקאַלאַ"-טעאַטער אויף 4 פאָרשטעלונגען דאָס וואַרשאַווער יודישע קונסט-טעאַטער „וויקט".

„וויקט" דאַרף נישט רעקלאַמירט ווערען. דאָס איז דאָס איינציגע יודישע טעאַטער אין פּוילען וואָס הייבט אָב דעם קינסטלערישען ניוואָ און פּרעסטיזש פון דער יודישער טעאַטער-קונסט. דאָס טעאַטער, וואָס געפינט זיך אונטער דער קינסטלערישער ליטונג פון אידאַ קאַמינסקאַ און זיגמונד טורקאָוו, וועט אין לאָדז שטעלען פיעסען פון דעם בעסטען יודישען און אייראָפּעאישען רעפּערטואַר.

די פאָרשטעלונגען פון „וויקט" הויבען זיך אָן שבת נאָכמיטאָג. עס וועט געגעבען ווערען: דער „יורל" פון קאַרל מערע, דער „אוצר" פון דוד פּינסקי, „מאָרפיום" און ברידער „קאַראַמאַזאָוו" פון דאָסטאָיעווסקי.

ס'איז מעהר ווי זיכער, אַז דאָס יודישע לאָדז וועט ווי געהעריג מקבל-פּנים זיין דאָס איינציגע יודישע קונסט טעאַטער.

שניידער-אַרבייטער-שטרייק דויערט.

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט האָבען די מענער-שניידער-אַרבייטער אַרויסגעשטעלט אַ הוספה פאָדערענדיג פון 25 פּראָצענט צוליב דעם, וואָס די פאָדערונג איז נישט נאָכגעגעבען געוואָרען איז אויסגעבראָכען אַ שטרייק.

די שניידער-מייסטער האָבען מאָנטאָג געשיקט אַ בריף צו די אַרבייטער פערלאַנגענדיג, אַז די אַרבייטער זאָלען צוטרעטען צו דער אַרבייט און דאַן וועלען זיי פיהרען די אונטערהאַנדלונגען.

די שניידער-אַרבייטער האָבען דעם פאָרשלאַג אָפּגעוואָרפען און דער שטרייק דויערט ווייטער. נעכטען האָבען די שניידער-מייסטער אַרויסגעשיקט אַ צווייטען בריף צו די שטרייקענדע, אַז זיי זאָגען זיך אָפּ פון צו פיהרען אונטערהאַנדלונגען ביז די אַרבייטער וועלען נישט צוטרעטען צו דער אַרבייט.

שטרייק אין די האַנד-וועבערייען דויערט.

(:) דער שטרייק אין די האַנד וועבערייען דויערט נאָך. די האַנד-וועבער-פאַבריקאַנטען ווילען בשום אופן נישט נאָכגעבען די פאָדערונגען פון די אַרבייטער.

פינדעסטוועגען האָבען אַ טייל פאַבריקאַנטען, וועלכע זענען נישט קיין מיטגלידער אין קליין-פאַבריקאַנטען-פעראיין, נעכטען מסכים געווען אונטערצושרייבען די פאָדערונגען. היינט דאַרף נאָך ווערען דעם פאָרקומען די ענטגילטיגע קאָנפערענץ.

מצבה-ענטהילונג אויפ'ן קבר פון ג. זאַריצקאַ.

מאָרגען, דאָנערשטאָג, 10 אין דער פריה קומט פאָר אויפ'ן בית החיים די מצבה-ענטהילונג אויפ'ן קבר פון דער פערשטאָרבענער יודישער קינסטלערין פרוי גיטעל זעליגער-זאַריצקאַ.

פון דער אָפּערן געזעלשאַפט.

זונטאָג ביינאַכט וועט אין טעאַטער „פּאָפּולאַרני" פאָרקומען אַ מוזיקאַלישער פריהמאָרגען. ס'וועלען אַנטייל נעהמען דער כאָר פון דער אָפּערן געזעלשאַפט און די אַרטיסטען: בר. אַלעצקאַ, פרוי קאַשיק בוקאָוועצקי, י. קערנער, ש. לעווינסאָן, א. ווייסלאַנד, פּראָפּ. קליידט און פּראָפּ. זהזולאַ.

אַ געשלעג אונטער דער חופּה

און דער חתן זיך געהאַנגען אויף אַ בוים.

אַ סענסאַציאָנעלע מעשה, וואָס האָט פּאַסירט אין טאָמאַשאָוו.

(פון אונזער טאָמאַשאָווער קאָרעספּאָנדענט).

אין טאָמאַשאָוו קאָכט זיך איצט מיט אַ סענסאַציאָנעלע געשיכטע, וואָס האָט דאָרט פּאַסירט און וואָס טאָמאַשאָוו האָט נאָך ביז איצט נישט איבערגעלעבט. די מעשה איז פאָלגענדע:

אין טאָמאַשאָוו האָט געוואוינט ביי איהרע אַ ברודער אַ יונג אָרענטליך מיידעל, אַ קיילעכדיגע יתומה, חנה שיינפּאַרבער. מיט אַ יאָהר-צוריק האָבען די 2 ברידער פון דער יתומה געפונען אַ שידוך פאַר זייער שוועסטער. דער חתן, איז געווען אַ געוויסער שמואל ראַפּאַלאָוויטש, אַ בעקער פון אָפּאָטשנאָ. עס זענען פאָרגעקומען תנאים און דעם חתן האָט מען צוגעזאָגט 2,000 זלאָטיס נדן. 1,500 זלאָטיס האָט ער גלייך בעקומען און 500 זלאָטיס האָט ער געזאָלט בעקומען פון דער כלה'ס ברודער יצחק שיינפּאַרבער פאַר דער חתונה. די חתונה איז אָפּגעשמועסט געוואָרען אויפ'ן פערגאַנגענעם מיטוואָך און ס'איז אַלץ געווען צוגעגרייט דעם חתן אַז די מחותנים אויפצונעהמען מיט גרויס כבוד.

צו דער בעשטימטער צייט איז געקומען דער חתן מיט די מחותנים און אַוועק אין חתונה-זאַל אויף גוטסטאָוונעגאַס. ווען אַלע געסט זענען שוין געווען פערזאַמעלט, האָט דער חתן-בחור פערלאַנגט דעם רעשט נדן — פינף הונדערט זלאָטיס. מ'האָט דעם חתן ערקלערט, אַז די כלה'ס ברודער, וועלכער דאַרף געבען די 500 זלאָטיס איז אונטערוועגס און דאַרף אַ לאַדע מינוט קומען. דער חתן האָט זיך אויפגעשטעלט פון זיין „טראָן", זיך געהייסען געבען זיין פּאַלטאָ און ערקלערט, אַז אויב ער וועט נישט בעקומען תיכף די 500 זלאָטיס, מאַכט ביי איהם נישט אויס, אַז די חופּה וועט פאָרקומען מיט 8 טעג שפּעטער. ס'איז געוואָרען אַ טומעל, היתכן: אַלץ איז צוגעגרייט, די געסט זענען פערזאַמעלט, ווי קען מען אָנטון אַ כלה, אַ יתומה, אַזאַ חרפּה.

ס'האָט גאָרנישט געהאָלפען. דער חתן האָט געטענה'ט: 500 זלאָטיס, אָדער די חופּה וועט נישט פאָרקומען.

מ'האָט דעם חתן-בחור פערהאַלטען און געשיקט נאָך דעם אויאַזדער רבי, וועלכער האָט גראַד געוויילט אין טאָמאַשאָוו. דער רבי איז טאַקי גלייך געקומען, אָבער ער האָט ביי דעם פערעקשנ'טען, „פערליבטען" חתן גאָרנישט געקענט פועל'ן.

דעמאָלט האָבען די אָנוועזענדע פרויען פון די געסט אוועקגעגעבען זייערע אויר-רינגלעך און פינגערלעך, איינע האָט געגעבען איהר קאַראַקולענעם מאַנטעל, און דאָס אַלץ איינגעלעגט אַלס משכון ביי דעם אויאַזדער רבי, ביז די 500 זלאָטיס וועלען איינגעצאָהלט ווערען, מ'האָט געשטעלט די חופּה און דער עולם האָט זיך אַרומגעזעצט אַרום די די טישען צו דעם צוגעגרייטען מאָהלצייט.

אין מיטען מאָהלצייט איז אַריינגעקומען ה' יצחק שיינפּאַרבער דער כלה'ס ברודער. וואָס האָט געדאַרפט צוצאָהלען די 500 זלאָטיס צום נדן. ה' שיינפּאַרבער איז צוגעגאַנגען צום חתן און איהם געמאַכט פאָרוואורפען פאַר די חרפּות, וואָס ער האָט אָנגעטון דער כלה און איהר משפּחה. דער חתן איז געוואָרען מלא חמה, געכאַפּט אַ לייכטער, וואָס איז געשטאַנען אויפ'ן טיש און געוואָרפען אויף ה' שיינפּאַרבער. ס'איז ענטשטאַנען אַ געשלעג. די געסט זענען זיך פונאַנדערגעגאַנגען און די ברידער האָבען מיטגענומען זייער שוועסטער די כלה. אין זאַל איז נאָר פערבליבען דער חתן מיט די מחותנים פון חתן'ס צייט,

זעהט אויס, אַז דער חתן האָט דערנאָך חרטה געהאַט אויף דער גאַנצער מיאוס'ער געשיכטע, וואָס ער האָט אָנגעאַרבייט און אויף צומאָרגענס האָט מען איהם געפונען אויפ'ן רעטשיצער וועג, הענגענדיג אויף אַ בוים, מ'האָט איהם בעצייטענס בעמערקט און אָפּגעראַטעוועט פון טויט.

טעלעגראַמען.

פּוילישער גענעראַל-קאָנסול אין ירושלים

בעקומט אַ דאַנק פון יודישע סוחרים-און אָנגעשטעלטע-פעראיין אין דרעזדען.

דרעזדען, (י.ט.א.) דער פּוילישער גענעראַל-קאָנסול אין דרעזדען ה' טיטוס זבישעווסקי איז שוין אָפּגעפאָהרען קיין וואַרשאַ, ווי בעקאַנט, איז ה' זבישעווסקי בעשטימט געוואָרען אַלס גענעראַל-קאָנסול פון דער פּוילישער רעפּובליק אין א"י ישראל.

פאַר זיין אָבפאָהר פון דרעזדען האָט דער פעראיין פון יודישע סוחרים און האַנדעלס-אָנגעשטעלטע צוגעשיקט ה' זבישעווסקי פאָלגענדען בריף: „פאַר אייער אָבפאָהר שיקען מיר אייך איבער אַ האַרציגען דאַנק פאַר אייער פריינדליכער בעציהונג און פערשטענדעניש פאַר די יודישע בירגער פון פּוילען. מיט אייער בעציהונג האָט איהר געהאָלפען פיל מענשען, וואָס האָבען געליטען פון דער שווערער ווירטשאַפטליכער לאַגע און אייער האַנדלונג איז אויך געווען אַ ביישפּיל פאַר אַנדערע".

געגען „נומערוס קלאַוזוס" אין דער אַדוואָקאַטור.

וואַרשאַ, 29 טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) ווי בעקאַנט, האָט די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון די אַדוואָקאַטען אין וואַרשאַ אָנגענומען אַ בעשלוס ווענען נישט צולאָזען קיין נייע אַדוואָקאַטען אין משך פון 5 יאָהר.

צוליב דעם בעשלוס איז פאָרגעקומען אַ בעראַטונג פון יונגע יוריסטען, יודען און קריסטען, און ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו שיקען אַ דעלעגאַציע צום פּרעמיער-מיניסטער און זעהן פועל'ען, אַז דער בעשלוס זאָל נישט אַריין אין קראַפט.

די לאַגע אין שאַנכאַי

האָט זיך דערווייל נישט געענדערט.

לאָנדאָן, 29 (אטא). פון טאָקיאָ איז מען מודיע, אַז די יאַפּאַנישע רעגירונג האָט בעשלאָסען אויסצומיידען אַ מיליטערישע אַקציע אין כינאַ און שטרעבט צו פערשטענדיגען זיך מיט דער קאַנטאָנער רעגירונג אויף אַ דיפּלאָמאַטישען אופן.

לאָנדאָן, 29 (אטע). די לאַגע אין שאַנכאַי בלייבט אָהן שנויים. די כינעזישע בעפעלקערונג איז רוהיג. די געפאַהר פאַר די אויסלענדער איז פאַריבער.

די ענגלישע מאַכט האָט בעשלאָסען נישט אָנצוהויבען קיין אונטערהאַנדלונגען, כל-זמן אויף דער גאַנצער טעריטאָריע, וואָס איז פערנומען דורכ'ן קאַנטאָנער מיליטער, וועט נישט הערשען פולשטענדיגע רוה.

ליטווישער אָפיציר דערשיסט אַ יודיש מיידעל

ווייל זי וויל נישט מיט איהם חתונה האָבען.

קאָוונע (יט"א) אין דער קאָוונער פאָרשטאָדט פּאַניעמון האָט זיך אָבגעשפּילט די טעג די פאָלגענדע שרעקליכע טראַגעדיע: ווען די 20-יעהריגע טאָכטער פון אָרטיגען שוחט רחל בראָווער איז אַראָבגעשטיגען פון קליין-באַהן אין צו איהר צוגעגאַנגען איהר בעקאַנטער, אַ ליטווישער אָפיציר און האָט אין איהר אויסגעשאָסען פון אַ רעוואָלווער. די פערוואונדעטע געפינט זיך אין אַ שטערבליכען צושטאַנד. דער אָנפאַלער איז אַרעסטירט.

ווי עס ווייזט זיך אַרויס, האָט דאָס אומגליקליכע מיידעל זיך געקענט מיט'ן אָפיציר שוין עטליכע יאָהר. די סבה פון מאָרד איז דאָס, וואָס זי האָט זיך אָבגעזאָגט חתונה צו האָבען מיט איהם.

בעשולדיגט אין פער'סמ'ן אַ מיידעל

מעדיצינישע עקספּערטיזע ראַטעוועט פון דעם מאָרד-בלבול.

קאָוונע (יט"א) די יודישע בעפעלקערונג פון דעם שטעדטעל וויקשנע האָט איבערגעלעבט עטליכע טעג טויט-שרעק צוליב אַ בלבול, או די יודען האָבען פער'סמ'ט אַ יודיש מיידעל, וועלכע האָט זיך געוואָלט שמד'ן. די מעשה איז אַזאַ: מיט אַ פּאָר חדשים צוריק איז די אָרטיגע יודישע מיידעל ראָזאַ ליפּמאַן צוזאַמען מיט איהר געליבטען, אַ קריסטליכען בחור געקומען צום אָרטיגען גלח און געבעטען ער זאָל זי אָבשמד'ן און זיי חתונה-מאַכען. ה ות דאָס מיידעל האָט נישט געהאַט קיין מעטריקעס, האָט דער גלח געפאָדערט, אַז זי זאָל ברענגען אַ בעשטעטיגונג פון 2 אַלטע יודען, אַז זי איז פולּיעהריג. אַזאַ בעשטעטיגונג האָבען איהר די יודען, פערשטעהט זיך, נישט געגעבען. פּלוצלונג איז דאָס מיידעל קראַנק געוואָרען און געשטאָרבען. דער געליבטער האָט תיכף פער'מסר'ט, אַז די יודען האָבען גע'סמ'ט זיין געליבטע, ווייל זי האָט זיך געוואָלט שמד'ן. אין שטעדטעל האָט עטליכע טעג געהערשט אַ שרעקליכע פּאַניק. צום גליק האָט אָבער די מעדיצינישע עקספּערטיזע פעסטגעשטעלט, אַז דאָס מיידעל איז געשטאָרבען מיט אַ נאַטירליכען טויט.

אַנ'אַלגעמיינע ציוניסטישע יוגענד-אָרגאַניזאַציע.

וואַרשאַ, 29 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין מיטען חודש מאַי וועט אין וואַרשאַ פאָרקומען אַ צוזאַמענפאָהר פון אַלע ציוניסטישע יוגענד-אָרגאַניזאַציעס אין קאָנגרעס פּוילען, גאַליציען און די קרעסען. דער צוזאַמענפאָהר וועט האָבען דעם ציל צו שאַפען אַנ'איינהייטליכע ציונ. יוגענד-אָרגאַניזאַציע. עס האָבען זיך שוין געמאָלדען צום צוזאַמענפאָהר 68 שטעדט.

אַרעסטירט און בעפרייט.

וואַרשאַ, 29 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). היינט, 9 אַ זייגער אין אָוונד, איז אין יודישען ליטעראַטען- און זשורנאַליסטען-פעראיין געקומען אַ פּאָליצי-קאָמיסאַר מיט אַ געהיים-אַגענט. זיי זענען צוגעגאַנגען צום טיש, ביי וועלכען עס איז געזעסען דער אַרבייטער-טוער יצחק גאָרדין מיט די ה"ה ד"ר גליקסמאַן און דירעקטאָר פון דער ווילנער טרופּע מאַזאַ. דער קאָמיסאַר האָט אַלע 3 אַרעסטירט. ד"ר גליקסמאַן און ה' מאַזאַ זענען באַלד בעפרייט געוואָרען. ביי גאָרדינען איז דערווייל אין דערהיים פאָרגעקומען אַ רעוויזיע און מ'האָט ביי איהם קיין פערדעכטיגעס נישט געפונען. ער איז דעריבער אויך בעפרייט געוואָרען.

אוועקגענומען דעם „חתן" פון אונטער דער חופּה!

דאָפּעלט איז ביי איהם שטאַרקער, אָבער אויסהאַלטען זיין קינד דאָס וויל ער נישט.

עהערנעכטען איז אין וואַרשאַווער ראַבינאַט געקומען די פרוי חנה דינאָוויטש מיט איהר 14־יעהריגען זוהן ראובן פון ביאַליסטאָק און דערצעהלט פאָלגענדע מעשה:

מיט 16 יאָהר צוריק האָט זי חתונה־געהאַט מיט דעם פריזירער שאול דינאָוויטש. די גאַנצע צייט האָט זי מיט איהר מאַן געוואוינט אין ביאַליסטאָק. מיט 2 יאָהר צוריק, איז אָבער איהר מאַן פון איהר אַנטלאָפען קיין וואַרשאַ און מצער פון איהר מיט זייער זוהן נישט געוואָלט הערען...

שאול דינאָוויטש האָט לעצטענס בעקומען געלד פון זיינע קרובים, וואָס געפינען זיך אין אַמעריקאַ און ער האָט געעפענט אַן'אייגענעם ראַזיר־אַנשטאַלט אויף שווינטאָ־יערסקאַ 19. נישט קוקענדיג אָבער אויף דעם, וואָס ער פערדינט לעצטענס זעהר גוט, האָט ער ווייטער זיין פרוי און זוהן אויף חיונה נישט געוואָלט געבען.

מיט 2 טעג צוריק איז פרוי דינאָוויטש'עס אַ קרובה פון ביאַליסטאָק געקומען קיין וואַרשאַ און צופעליג האָט זי ביי איהרע בעקאַנטע דערזעהן אַ חתונה־בילעט, אין וועלכען שאול דינאָוויטש פערבעט אויף זיין חתונה מיט פריילין גוטשע ש. פון סטאַווקי 63 און אַז די חתונה וועט פאָרקומען מאָנטאָג דעם 28 טען ד.ח., ס'הייסט עהערנעכטען, אויף פראַנציסקאַנער 35... די ביאַליסטאָקערין האָט גלייך טעלעגראַפיש אַרויסגערופען פרוי דינאָוויטש פון ביאַליסטאָק מיט איהר זוהן און איצט בעט זי דעם ראַבינאַט צו אינטערווענירען אין'ם דאָזיגען ענין.

אַזוי־ווי פרוי דינאָוויטש האָט פאַרבעשטעלט „אַן'אַקט שלובני", לויט וועלכען זי קאָן איהר מאַן אויך געריכטליך פערפאָלגען — האָט דער ראַבינאַט בעשלאָסען די זאַך איבערצוגעבען דער פּאָליציי, כדי דער „חתן־בחור" זאָל אַרעסטירט ווערען אויף דעם חתונה־זאָל נאָך „קודם החופה"...

דערווייל איז אָבער דער יונגערמאַן פון אַלעם געוואויר געוואָרען און ער אַליין האָט שוין גענומען זוכען זיין חנה'ן. עהערנעכטען פערנאַכט האָט זיך דאָס פאָרפאָלק געטראָפען ביי הרב כהנא און דער „פרייער מאַן" האָט ערקלערט, אַז ער וויל שוין זיין פרוי גט'ען.

פרוי דינאָוויטש טענה'ט טאַקע, אַז זי בעשטעהט אויף גט. זי וויל אָבער, אַז דער מאַן זאָל איהר געבען אַ געוויסע סומע געלד, כדי זי מיט דעם זוהן זאָלען האָבען פון וואָס צו לעבען. שאול וויל אָבער פון דעם נישט הערען און ס'איז ווייטער געבליבען ביים אַלטען.

הרב כהנא האָט גלייך מודיע געווען אויף פראַנציסקאַנער 35, אַז די חתונה טאָר נישט פאָרקומען און ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען אַט־וואָס:

פריילין גוטשע ש. איז אַן'אָרים דינסטמיידעל. שאול דינאָוויטש האָט זיך פאַר איהר פאָרגעשטעלט, אַלס גרוש און זי האָט נישט געוואוסט, אַז ער האָט אַ ווייב אין ביאַליסטאָק. מיט דעם איינאָרדנען די חתונה האָט זיך פערנומען די חברה „הכנסת כלה". האָט מען טאַקע באַלד צוויסען געגעבען אויף דער חברה און זיי האָבען באַלד צוריק אָבגענומען דאָס עסענוואַרג, וואָס איז שוין געווען אָנגעגרייט צו דער חתונה־סעודה אין דער וואוינונג, וואו די חתונה האָט געזאָלט פאָרקומען.

ביז שפעט אין דער נאַכט זענען אָבער כסדר געקומען געסט אויף דער חתונה, ווייל ס'איז שוין געווען צושפעט אָבצורופען די חתונה־בילעטען, וואָס זענען געוואָרען פונאַנדערגעשיקט און דער „חתן־דנן" איז געבליבען אַ פערשעמטער...

אַ בלבול אויף די יודישע האַנדווערקער אין לוטאָמירסק.

(פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

ביי אונז אין שטעטעל איז פאַרהאַן אַ קהלה • פערוואַלטונג, וואָס איז געוועהלט לויט דער נייער וואַהל־אָרדינאַציע. דאָס שטעטעל פערמאָגט 120 עטאָס־צאָהלער, צווישען זיי קרוב 70 האַנדווערקער. די הכנסות פון דער קהלה זענען, זעהט אויס, געווען צו קליין און די פערוואַלטונג האָט, ווי דער פרעזעס טיילט מיט, זיך מינדליך פערשטענדיגט מיט'ן סטאַראָסטאַ און געהעכערט דעם אָבצאָהל פאַר שחיטה מיט 3 זל. אויף אַ שטיק.

האָט מען אין שטעטיל אָנגעהויבען מורמלען. מ'דערצעהלט, אַז די מיטגלידער פון דער קהלה פערוואַלטונג זענען גרויסע בעלי־הוצאה. די נאָרמאַלע הכנסה פון דער קהלה, וואָלט געדאַרפט דעקען דעם בודזשעט נאָך מיט אַ צוגאָב.

די קצבים און די בעלי־מלאכות אין שטעטעל האָבען אָנגעהויבען אויסדריקען זייער אונצופרידענהייט. דער יודישער האַנדווערקער־פעראיין האָט בעשלאָסען פערזענליך אַן'אַקציע געגען דעם, וואָס זיינע מיטגלידער ווערען צופיל בעלאַסטעט מיט טאַקס פאַר דער קהלה.

איז זיך מישב איינער פון דער קהלה און גיט איבער, וואו מ'דאַרף, אַז „די לוטאָמירסקער האַנדווערקער זענען קאָמוניסטען, אַז דער קאָמוניסטישער קאָמיטעט זאָל האָבען פערלייגט אַ „יאַטשייקע" אין לוטאָמירסק און די קאָמוניסטען געהען רוב־מנכן די יודישע קהלה און וועלען אויך נישט שאַנעווען גאַנץ פוילען".

אין די „הויכע פענסטער", האָט מען טאַקי געגלויבט, און דער לעגאַליזירטער האַנדווערקער פעראיין האָט בעקומען אַ פעראָרדנונג, אַז ער טאָר נישט אָפּהאַלטען קיין זיצונגען פון דער פערוואַלטונג אָהן אַ ספעציעלער דערלויבניש פונ'ם אָרטיגען פּאָליציי־קאָמענדאַנט, אַז אין דער שוהל פון די האַנדווערקער טאָר מען נישט דאַווענען.

די האַנדווערקער האָבען ווענען דער פעראָרדנונג פון פּאָליציי־קאָמענדאַנט, אינטערווענירט ביי דער העכערער מאַכט אין וואַרשאַ.

אַ לוטאָמירסקער.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
אינערליכע קראַנקהייטען, ספעצ. פאַר לונגען־ און האַרץ־קראַנקהייטען, בעשטראַלונגען מיט קינסטליכע בערג־זון.
נעמט אָן פון 3—5 נאָכמיטאָג.

Dr. H. RAKOWSKI
אינערליכע קראַנקהייטען
האָט זיך איבערגעצויגען פון זאַמענהאָפאַ 25
אויף זאַמענהאָפאַ 8,
פראָנט, 1. שטאָק, טעל. 37-34. 107

זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20
שבת, דעם 2. אַפּריל, 8.30
אין אָוונד צום 15־יעהריגען יובילעאום פון אַרטיסט
ל. נירענבערג
עס ווערט געשפּילט:
„די אומגליקליכע טאָכטער"
לעבענס־בילד אין 4 אַקטען פון ז. ליבין.
צום שלוס: דער רבי פון ראַדימנע???
פּין י. אַבאַזשאַנעק, מיט'ן אַנטייל פון די ליבלינגע פון לאָדזער פּובליקום:
חנה לערנער, שלמה קוטנער, דוד זייערמאַן, א. פּאָליאַקאָוו.
בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

יורידישע עצות.

פון דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטפערען אויף יורידישע אָנפראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט נאָר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאָן.
יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

בעם דערלאַנגען אַן'אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן פון דער לעצטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אַריינגעגעבען. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן וועט מען ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 30, מערץ 1927.

5192. י. ב.

לויט'ן פונקט 3 אַרט. 11 פון אוסטאַוו פון 2 אויגוסט 1926 וועגען בעקעמפען די נישט אָנשטענדיגע קאָנקורענץ, קאָן דער פּראָצעס, אויב ער איז פאַר איהרם געוואָרען לויט אַ פּריוואַט־אָנקלאַגע, צו יעדער צייט אויפ'ן פערלאַנג פון די ביידע צדדים אַנולירט ווערען.

5193. אַ סוחר פון ציגעל גאַס.

ביז דעם 1 יאַנואַר 1927 האָט מען געקענט פערקויפען זאַפּאַלגיטשקעס אָהן אַ סיגנעט פון פּראָביר־אַמט.

5194. בריטשטיין.

וועגען אַ קאָנצעסיע אויפ'ן דעטייל־פערקויף פון טאַבאַק־אויסאַרבייטונגען דאַרפט איהר זיך ווענדען מיט אַ בקשה צום אורזש. סקאַרבאָווי פון אַקציזען און מלוכה מאָנאָפּאָלען.

5195. פיינע גליקסמאַן.

דער הויזווירט וואָלט געקאָנט האָבען צו אייך אַ טענה, אַז איהר זאָלט איהם בעצאָהלען לויט קאַט. D, ווען איהר וואָלט אין דעם געוועלב געפיהרט אַ האַנדעל, הגם מיט אַ 4 קאַט. פּאַטענט קוים בענוצט איהר אָבער דאָס געוועלב פאַר אַ פּריוואַט־וואוינונג, דאַרפט איהר צאָהלען דירה־געלד לויט'ן פּראָצענט פון דער קאַט. A.

5196. ג—ג.

דער נייער סקאַרבאָווע שטראָף אוסטאַוו איז אין דעם פאַל בעדייטענד מילדער. זיינע פאָרשריפטען זענען פערעפענטליכט פון 1 יאַנואַר 1927. עס איז נישט קיין פראַגע בנוגע אָנווענדען דעם דערמאָנטען אוסטאַוו, ווען דאָס פערברעכען איז בעגאַנגען געוואָרען, נאָר צי עס איז שוין אַרויסגעזאָגען געוואָרען די שטראָף. אויב נאָך נישט, דאַרף אָנגעווענדעט אומבעדינג ווערען דער נייער אוסטאַוו.

5197. אַ לעזער פון זאַקראָטשים.

איהר מוזט אַריינטראָגען אין דער קאַסע דעם בעטרעפענדען אָבצאָהל פאַר דער השגחה איבער די קעסלען אין משך פון 2 חדשים נאָכדעם, ווי איהר האָט דערהאַלטען די אויפפאָדערונג. אויב נישט ווערט געגומען 4 פּראָצ. שטראָף פאַר יעדען חודש און 5 עקזעקוציע קאָסטען.

די, וועלכע אזעוו האָט פעראַטען.

בעאַרבייט פאַר'ן „נייעם פאָלקסבלאַט" לויט פערשידענע מאַטעריאַלען.

(44

דער גרעסטער טייל מיטגלידער פון צענטראַל־קאָמיטעט האָט זיך דעמאָלט געפונען אין פינלאַנד, אין אזעוו איז געשטאַנען מיט דעם קאָמיטעט אין דעם ענגסטען קאָנטאַקט, ער האָט בעזוכט אַלע זיצונגען און גענומען אַנטייל ביים בעטראַכטען אַלע פראַגען. דער קאָמיטעט האָט בעשלאָסען, אַז אַלע זיינע מיטגלידער זאָלען פון פינלאַנד אַריבערפאָהר'ען קיין פּעטערבורג און פון דאָרט זיך לאָזען אין פערשידענע שטעט פון רוסלאַנד, כדי אויפצולעבען די אַרבייט פון דער פּאַרטיי. דער דאָזיגער בעשלוס איז אָנגענומען געוואָרען נאָך לאַנגע דעבאַטען, בעת וועלכע אזעוו איז אַרויסגעטרעטען פאַר דעם, אַז די מיטגלידער פון צ. ק. זאָלען זיך געפינען אין רוסלאַנד און ער האָט געמאַכט אָפענע רמזים אויף דער „פּחדנות" פון די מיטגלידער, וועלכע זענען געווען פאַר פערבלייבען אין פינלאַנד.

אין מאַי 1908 האָבען זיך אָנגעהויבען אין פּעטערבורג די זיצונגען פון צענטראַל־קאָמיטעט און ס'איז בעהאַנדעלט געוואָרען די פראַגע וועגען צונויפרופען אין אויסלאַנד אַן'אַלפּאַרטייאישען צוזאַמענפאָהר. די זיצונגען האָבען געדויערט צוויי וואָכען און זענען פאָרגעקומען די ערשטע צייט שטרענג קאָנספּיראַטיוו, מיט אַלע מעגליכע פאָרזיכטיגקייטס־מיטלען. עס האָבען אָבער אויסגעפעהלט קאָנספּיראַטיווע וואוינונגען, און דער קאָמיטעט האָט זיך גענומען צונויפקומען וואו ס'איז נאָר מעגליך געווען, ווייל ס'איז בעמערקט געוואָרען, אַז קיינער פון די מיטגלידער ווערט נישט אָפּגעהיט דורך דער אָכראַנע און ס'איז פאַר דער צייט נישט אויסגעקומען זיך צו טרעפען מיט קיין שפּיצלען און געהיים־אַגענטען.

איינמאָל איז זיך דער קאָמיטעט צונויפגעקומען אין אַ פּריוואַטער וואוינונג. נאָר מ'האָט נישט געוואוסט צוצוטרעטען צו דער זיצונג, ווי דער בעל־הבית פון דער וואוינונג האָט געבעטען דער עולם זאָל זיך תיכף פונאַנדערגעהן. מ'האָט געמוזט אויף גיך צוטראַכטען עפּעס אַן'אַנדער מקום און מ'האָט זיך אָבגעשטעלט אויף די פּעטערבורגער רעסטאָראַנען. דאָ האָט אזעוו גענומען אַנאַליזירען די בעקוועמע און אומבעקוועמע זייטען פון יעדען רעסטאָראַן באַזונדער. ער האָט אַרויסגעוויזען אַזאַ בקיאות וועגען יעטווועדען לאָקאַל, אַזוי גענוי געשילדערט, וואו עס ליגט יעדער סעפּאַראַ טער קאַבינעט, ווי דיק עס זענען די ווענטלעך פון די צימערען, אַז אפילו די חברים זיינע, וועלכע זענען געווען געניט אין קאָנספּיראַטיווער אַרבייט, זענען געבליבען פערוואונדערט פון זיינע קענטעניסען. סוף־כל־סוף האָט מען זיך אָבגעשטעלט אויפ'ן רעסטאָראַן קוויסיסאַנאַ און דאָרט איז אָבגעהאַלטען געוואָרען די זיצונג. ווי זיין שטייגער איז געווען תמיד, האָט אויך דאָס מאָל אזעוו נישט געטרונקען קיין שום משקאות.

אויף דער זיצונג האָט אזעוו אויפגעהויבען די פראַגע וועגען מצב און די ווייטערדיגע אויסזיכטען פון דער טעראָריסטישער טעטיגקייט אין צוזאַמענהאַנג מיט זיינע גרויסע פּלענער פון אַטענטאַט אויפ'ן צאַר. אזעוו האָט געגעבען זיין געוואוינהייט צו רעדען אויף די זיצונגען זעהר ווענגיג און מעהר זיך איינצוהערען צו דעם, וואָס אַנדערע רעדען, געהאַלטען אַ לענגערע רעדע. ער האָט אָנגעוויזען, אַז איהם איז שווער אַליין זיך אַנ'עצה צו געבען מיט דער אַרבייט. ער האָט געבעטען מיט ווענען זיך צו בעראַטען און מיט ווענען צו פּיילען די פעראַנטוואָרטליכקייט. גערשוני איז מעהר נישטאָ און ער אַליין, אזעוו, פיהלט זיך אינגאַנצען איינזאַם.

ער האַלט, אַז דער צענטראַל־קאָמיטעט דאַרף איהם קומען צו הילף און אויסטיילען נאָך עמיצען פאַר דער טעראָריסטישער אַרבייט. אזעוו האָט ווייטער אָנגעוויזען אויף דער אומנאָרמאַלקייט פון די בעדינגונגען, אין וועלכע עס געפינט זיך די טעראָר־טעטיגקייט פון דער פּאַרטיי. עס זענען נישטאָ קיין אמת'ע טעראָריסטען, הגם עס זענען פאַרהאַן פיל, וואָס וואָלטען וועלען צושטעהן צו דער אַרבייט. די פּאַרטייאישע פּרעסע אַגיטירט נישט מעהר פאַר טעראָר, עס זענען נישטאָ קיין געלד־מיטלען א. א. וו. מ'דאַרף די פראַגע אויפקשטעלען קלאָר: אָדער אַנערקענען, אַז די פּאַרטיי האַלט דעם טעראָר פאַר איינער פון די וויכטיגסטע אויפגאַבען, דאַן מוז דער צענטראַל־קאָמיטעט ענדערען זיין בעציהונג צו דער דאָזיגער אַרבייט און די מיטגלידער פון צ ק. דאַרפען תמיד זיין גרייט מיט'ן טעראָר אונצופיהרען. אָדער מ דאַרף זיך אינגאַנצען אָפּזאָגען פון טעראָר און ערקלערען אָפען, אַז דאָס איז אַ טויטער פּאַראַגראַף אין פּאַרטיי־פּראָגראַם.

צום סוף האָט אזעוו פערלאַנגט, אַז פאַר דער טעראָריסטישער אַרבייט, מיט וועלכער ער האָט אָנגעפיהרט, זאָל בעשטימט ווערען אַ פעסטער בודזשעט און אַלע אַנדערע אינסטאַנצען פון דער פּאַרטיי זאָלען פערפליכטעט ווערען איהם מיטצוהעלפען אין דער אַרבייט.

נאָך דער רעדע פון אזעוו'ן האָבען זיך אַרויסגעזאָגט אַלע מיטגלידער פונ'ם צענטראַל־קאָמיטעט. אַלע האָבען זיך אָפּגעזאָגט איבערצונעהמען די לייטונג פון דער טעראָריסטישער אָרגאַניזאַציע, האַלטענדיג, אַז אזעוו איז דערצו די פּאַסיגסטע פּערזאָן און אַז ער מוז ווייטער בלייבען אויף זיין פּאָסטען. בנוגע די געלד־מיטלען וואָס זענען נויטיג געווען פאַר דער קאַמפּס־אָרגאַניזאַציע, איז בעשלאָסען געוואָרען צו געבען אין רשות פון אזעוו'ן 100 טויזענד רובל אויפ'ן חשבון פון די „טאַשקענטער" געלדער. עס האָט זיך געהאַנדעלט וועגען אַ גרויסער סומע — 300 טויזענד רובל — וועלכע דער צענטראַל־קאָמיטעט האָט ערוואַרט צו בעקומען פון אַ גראַנדיעזער עקספּראָפּריאַציע אין טשאַרדזשוי.

(פאָרטזעצונג קומט).

„די שוואַרצע כריזאַנטעמע".

עכזאָטישער ראָמאַן.

(54

דעם דאָקטאָר לעווי איז געווען זעהר אָנגענעהם! און ער איז געווען זעהר צופרידען ווען די מתנה יונגע און קולי'ס האָבען ביי איהם אָכאַפּ געטון זיין באַגאַזש, און באַלד צוגעפיהרט איהם צו אַ יאַפּאַניש שיפעל. ער איז געווען צופרידען פון דער ליבעסווירדיגקייט פון זיינע טרעגער און דערפון, וואָס אַלע כמעט האָבען גערעדט ענגליש.

דר. לעווי האָט זיך נישט פאַרגעסעלט, אַז ער געפינט זיך דאָ צווישען טויט-שונא ם, אַז יעדער פון די טרעגערס, וואָלטען איהם גערן באַלד ריינגעוואָרפען אין וואַסער אַריין מיט באַגאַזש אָבער עס איז געווען העלער טאָג און ביים ברעג, אַ חוץ דעם האָט דאָקטאָר לעווי בעצייטענס צווישען געטון אין דער דייטשער געזאַנדשאַפט אַז ער קומט אָן, די געזאַנדשאַפט האָט באַלד געמאָלדען אויף אַ דיפּלאָמאַטישען אופן דעם פּאָליציי-מיניסטעריום, און דער נאגאַסאַקער פּרעפעקט האָט בעקומען אַ בעפעהל, אַז דאָס לעבען פון דעם דאָקטאָר ווערט איבערגעגעבען אין זיינע הענד און ער דאַרף זאָרגען פאַר זיין זיכערקייט.

די טשעיטען האָבען געטווס הגדלען אין די אויגען פון דער נאַגאַסאַקער פּאָליציי, ווי גוטע טרעגערס. זיי האָבען אָבער פון דעם דאָקטאָר קיין אויג נישט אַראָפּגעלאָזט.

דער דאָקטאָר האָט זיך אָפּגעשטעלט אין האָטעל „בעל-וויו" ער האָט נאָר איבערגעביטען דעם רייזע מונדיר און איז באַלד אַוועק צום קאָנסול.

דער קאָנסול, זיינער אַ געוועזענער שול-קאָלעגע דרייהער פון לאַנויק איז נעגאַנגען איהם בעגעגענען צום פּאָרט, נאָר ער האָט פאַרשפּעטיגט און איז געגאַנגען זוכען דעם דאָקטאָר אין „גראַנד האָטעל".

ווען דער דאָקטאָר איז געקומען צום קאָנסול איז דער קאָנסול נאָך נישט צוריקגעקומען. עס האָט דעם דאָקטאָר אויפגענומען דער סעקרעטער פון קאָנסול, וועלכער האָט דאָ געוואוינט לויט דעם ראַט פון די דאָקטוירים צוליב דעם גוטען קלימאַט.

דער אַלטער האָט זיך שטאַרק דערפרעהט מיט'ן דאָקטאָר, געוואָרענט איהם פאַר די היגע בעציהונגען, אויסגעפרעגט וועגען דעם פּאַריזער לעבען וועגען דער היים.

אינמיטען איז אָנגעקומען דער קאָנסול. די אַלטע גוטע פריינד און שול-חברים, דער דאָקטאָר און דער קאָנסול האָבען זיך געוואָרפען איינער דעם אַנדערען אויפ'ן האַלז, צוקושט זיך, אַזוי פיל יאָהרען נישט געזעהען זיך.

— דו וועסט מיר אָנמאַכען דאָ אַ ביסעל צרות, האָט גע-זאָגט אין שפּאַס דער קאָנסול, מיינסט אוראַי, אַז מען ווייסט נישט צוליב וואָס דו ביזט אַהער געקומען? די „פיגאַראָ" דערגרייכט אויך אַהער. אָבער — האָט ער מיט ערנסט צוגעגעבען — דו דאַרפסט דאָ זיין פאָרזיכטיג, זייןזענען אַזעלכע בעסטיעס!

— כ'האָב נישט מורא — האָט געזאָגט דער דאָקטאָר — לאָזען זיי אויף מיר אָנפאַלען וועל איך זיי בעווייזען ווס דאָס.

דער דאָקטאָר האָט אַרויסגענומען פון דעם טאַש אַ בראָונינג פון אַ נייעסטען סיסטעם.

— דאָס איז גוט — האָט געזאָגט דער קאָנסול — אָבער פאָרזיכטיג זאָלסטו זיין. מען וואַרט דאָ, אַז דו דאַרפסט אָנקומען און ביי מיין שווייצאַר האָט מען שוין נעכטען געפרעגט צי דו ביסט שוין דאָ, און דערביי האָט מען איהם געגעבען אַ גרויסע סומע טרינק-געלד. דער אינטערעס צו דיר געפעלט מיר נישט. אָבער געגוג דערמיט — עסען, מיטאָג? האָט בעפוילען דער קאָנסול.

צום מיטאָג זענען נאָך צוגעקומען דער וויקאָנט דאַריאַר און קאַפּיטאַן דיושאַר — ביידע גוטע פריינד פון דעם קאָנסול.

דער מיטאָג איז אַדורך פרעהליך און לעבעדיג.

מען האָט גערעדט וועגען פרויען. וויקאָנט דאַריאַר האָט געזאָגט, אַז פרויען זענען בלומען פונ'ם לעבען, און בלומען דאַרפט מען אָפּט בייטען, ווייל זיי בליהען אָפּ.

דאָקטאָר לעווי האָט זיך דערמאָנט אין זיין איינציגער בלום אין זיין כריזאַנטעמע און עס איז איהם געוואָרען זעהר אומעטיג, ער האָט זיך באַלד דערפיהלט זעהר מיד און אויפגעהויבען זיך פון טיש.

— איהר ווערט מיר ענטשולדיגען, איך וועל געהען אין מיין האָטעל זיך אָפּרוהען פונ'ם וועג.

— גוט, אָבער אויף דער נאַכט וועלען מיר אייך קומען אויפוועקען, וועלען מיר געהען אָנקוקען די נאַכט-וועלט אין נאַגאַסאַקי.

דאָקטאָר לעווי האָט זיך אָפּגעזעגענט מיט זיינע פריינד און איז אַוועק אין האָטעל.

*

די טשעיטען האָבען אומעטום געהאַט אייגענע מענשען. זיי האָבען שוין געוואוסט, אַז דער דאָקטאָר מיט זיינע פריינד וועלען ביינאַכט געהען בעטראַכטען די שטאָט.

זיי האָבען זיך פערזאַמעלט אין אַ קליין פישער-שטיבעל כדי צו בעהאַנדלען דעם ווייטערדיגען פּלאַן פון זייער האַנדלונג.

איינער פון די טשעיטען — שעריגע, דער אָנפיהרער פון דער באַנדע, האָט געמאָלדען, אַז דער דאָקטאָר לעווי איז שוין געקומען, אַז ער וועט אויפדערנאַכט געהען מיט זיינע פריינד בעטראַכטען. די מערקווירדיגקייטען פון דער שטאָט און צוליב דעם צ'וועק האָט מען שוין געבראַכט אַ הצר צו פיהרען די גיישע מאַי-בלומעל. מיט איהר הילף דאַרף מען דעם דאָקטאָר פערנאַרען אויף אַ שיפעל, אַוועקפיהרען ווייט אין ים אַריין און דאָרטען מאַכען מיט איהם אַ סוף. דאָס שיפעל איז שוין אויך אין אָרדנונג מען דאַרף נאָר געהען אַדורכרעדען מיט'ן קאַפּיטאַן.

(פאָרטזעצונג קומט)

יעקב וואַסערמאַן אין אַמעריקאַ.

(ענדע פון 8-טע זייט).

לומביאַ-אוניווערזיטעט. דער דייטשער דעפּאַרטאַמענט האָט איהם איינגעלאַדען צו אַ דעם פאָרטראַג.

דאָס פּובליקום איז געווען אַ דייטשיש. די מייסטע דייטשע יודען און יודישע פרויען, די איבעריגע, די ווע-ניגע זענען געווען דייטשע קריסטען, קיין איינציגער עכטער אַמעריקאַנער.

איך האָב בייגעוואוינט די דאָזיגע פאָרלעזונג פון וואַסערמאַן, וועלכע האָט אויף מיר געמאַכט אַ פּיינליכען איינ-דרוק.

ווען מען וואָלט אָנגעזאָגט אין די יודישע צייטונגען וועגען וואַסערמאַנ'ס אַ פאָרלעזונג, וואָלט מען געקענט אָנ-פילען איינעם פון די גרעסטע זאַלען אין ניו-יאָרק און ער וואָלט שטאַרק געפייערט געוואָרען.

די פאָרלעזונג איז פאָרגעקומען אין אַ קליינעם זאַל (אמת, דער זאַל און די גאַלעריע איז געווען איבערגעפּאַקט). דאָס פּובליקום האָט אויפגענומען דעם גרויסען פּאָפּולערען ראָמאַניסט צימליך קאַלט. די ערשיינונג פון וואַסערמאַנ'ען אויף דער ביהנע האָט ביי אַ סך, בעזונדערס ביי די פרויען אַרויסגערופען אַנ'אַנטוישונג.

יעקב וואַסערמאַן איז אויסגעזעהען ווי אַ פּראָווינציעלער, קליינשטעטלדיגער זינגער אָדער טעאַטער-דירעקטאָר. מיט אַ סך פערנויגענדע זשעסטען אויס-געפוצט אין אַ נייעם פראַק מיט אַ שרייענדער פיליסטעריעזער בעקליידונג און בעמאַנינג. אָהן יעדער פאַרגעמקייט די פּערזענדער, אַנ'עכטער דייטש, וואָס שיינט, אַז ער האָט נאָך קיינמאָל נישט געלייענט עפּעס פון וואַסערמאַנ'ען. האָט איהם פאַרגעשטעלט קאַלט, פאַרבלאָז און דום מיט אַ פּאָר נאַרישע פראַזען, אַלס דעם זומשען דיכטער, וואָס האָט געשריבען פיל, זעהר פיל, ראָמאַנען. דער אַקצענט איז געווען אויף קוואַנטיטעט.

*

וואַסערמאַן האָט פאָרגעלייענט זיינעם אַ געדרוקטען אַרטיקעל פון אַ העפט נייע רונדשוי, „הומאַניטעט" (מענשליכ-קייט). ער האָט דאָס גאַנץ שעהן פאָר-געלייענט קוקענדיג אין בוך, אַנ'אַנדע-רער האָט דאָס געקענט נאָך שעהנער פאָרלייענען. עס זענען געווען געצאַצ-קעטע געדרעקסעלטע פראַזען וועגען מענשליכקייט. אַ זעהר בלאַסע, וואַסער-דיגע, גאָרנישט זאָגענדיגע מענשליכקייט.

אַנ'אָבקלאַנג פון אַנ'אָבגעשטאָרבענער וועלט. דער דיכטער האָט נישט געהאַט פאַר'ן פּובליקום קיין איין איינציג פריש וואָרט, קיין אייגציג ווירקליכען געדאַנק פון ווערט. שעהנע קנאַקענדע פראַזען, אָהן אַ לעבעדיגען איוהאַלט, אַ גע-שלעכטסלאָזער אַרטיקעל, אַ ליטעראַרי-שער אַנדרוגינוס, פערפוצט אין פליטער גאָלד; זייפען בולבעס, וואָס מיט איין שטאָך פון אַ קריטישער נאָדעל צעפּלאַצט עס אין גאָר נישט.

וואַסערמאַן האָט אַ סך גלענצענדערע און טיפערע אַרטיקלען געדרוקט. און ביי מיר איז געווען אַ וואונדער, פאַר-וואָס ער האָט אויסגעוועהלט צו זיין פאָרלעזונג דוקא דעם אַרטיקעל „הומאַניטעט"—

נאָך זיין פאָרלעזונג, ווען דער פאָר-זיצער האָט אויסגעדריקט זיין האָפנונג, אַז די פאָרלעזונג פון וואַסערמאַנ'ען וועט פיל בייטראָגען צו דער פאַראייניגונג און קרובה'שאַפט צווישען די צוויי נאַציאָס די דייטשען און די אַמע-ריקאַנישע—דאַן איז מיר רעכט געוואָרען פאַרוואָס דוקא דער אַרטיקעל „הומאַ-ניטעט".

וואַסערמאַן האָט ערוואַרט אַנ'עפּט אַמעריקאַנישען עולם, און ער אַלס דיי-טשער דיכטער האָט זיי געוואָלט לער-נען אַ פּרק אין „מענשליכקייט"; ער האָט געוואָלט צוריקרופען די אַמעריקאַ-נער צום הומאַניזם, צום ווייבליכען, קליינליכען פּראָזענהאַפטען הומאַניזם, מענשליכקייט.

אויף איין זייט חובת הלבבות, אָדער ספר חסידים, איז פיל מעהר מענשליכ-קייט ווי אין דעם גאַנצען אַרטיקעל פון וואַסערמאַנ'ען.

און דאָס זאָל פערברידערן די אַמע-ריקאַנער מיט די דייטשען (וועלכע זע-נען אַ מוסטער פון הומאַניזם, פון מענש-ליכקייט).

דאָס איז געווען וואַסערמאַנ'ס ווער אַלס דייטשער אין אַמעריקאַ. אַ גרויסע, וואַשנע שליחות.

מיט איין וואָרט: עס איז געווען קלעגליך.

און די אַמעריקאַנישע צייטונגען האָ-בען פולשטענדיג פערשוויגען די פאָר-לעזונג פון וואַסערמאַן און זיין גרויסע מיסיע".

LICYTACJE PRZYMUSOWE.

(Ciąg dalszy)

25) Frenkiel A, Piotrkowska 207, kredens.
26) Fice B, Pomorska 24, maszyna do szycia, umywalnia.
27) Fleb I, Piotrkowska 176, 2 szafy.
28) Fridensohn I, Piotrkowska 238, 10 paczek bawełny białej
29) F—ma Giński i Engielman, Wólczańska 9, maszyna do pisania, biurka.
30) Guterman I, Sienkiewicza 39, kredens, stół.
31) Gryc L. Rzgowska 3, meble.
32) Grzesik I, Sienkiewicza 40, 4 stoliki.
33) Gross M. Juljusza 4, fortepian.
34) Gawlak J, Kowieńska 3, szafa.
35) Góralczyk J, Wiznera 26, 1 warsztat stolarski.
36) Goetzer K, Podleśna 3, 200 kapeluszy męskich.
37) Hirszberg M Piotrkowska 120, kredens.
38) Haze B, Piotrkowska 199, zegar.
39) Hamer Ch. M. Sienkiewicza 39, kredens.
40) Hubel S, Juljusza 28, lustro.
41) Herecki T. Piotrkowska 275, meble.
42) Hoffman Stefanja, Al. Kościuszki 69, meble.
43) B—cia Jasinowscy, Piotrkowska 167, 1 skrz. przędzy.
44) Jachacz J. Kilińskiego 108, maszyna do szycia, meble.
45) Jóźwiak St. Łąkowa 22, meble.
46) Kloecel Art. Piotrkowska 118, 10 zegarów.
47) Kwaśniewski J. Piotrkowska 155, meble.
48) Kirsz A, Piotrkowska 223, urządzenie restauracji.
49) Kolczyńska E, Piotrkowska 307, pianino.
50) Kowalski A, Sosnowa 1, urządzenie sklepu.
51) Koziorowski St, Piotrkowska 107, maszyna do pisania.
52) Kempiński I. Radwańska 44, meble.
53) Kozłowski K, Piotrkowska 273, fortepian, meble
54) Kunig H, Napiórkowskiego 119, kasa ogniotrwała.
55) Kędzia J, Rzgowska 47, 8 srynek.
56) Kon G. Przejazd 29, szafa.
57) Kopłowicz Sz, Rzgowska 14, 75 par bucików.
58) Litwin H, Kopernika 58, meble, 600 chustek jedwabnych.
59) Lajchman L, Piotrkowska 112, firanki.
60) Lipszyc A, Wólczańska 6, kasa ogniotrwała, meble.
62) Laziński St. Sienkiewicza 67, zegar.
63) Lipski Szl. Przejazd 30, kredens.
65) Litwin H. Kopernika 56/58, 20 maszyn do szycia chustek.
66) Lutrosiński A, Przędzalniana 64, meble.
67) Lesz A. Lipowa 83, fortepian.
68) Lenga Z. Andrzeja 32, meble.
70) Miller Ferd, Piotrkowska 98, urządzenie sklepu
72) Michałowski B. Piotrkowska 225, szafa i lustro
73) Morawiecki W. Sienkiewicza 48, meble.
74) Miguła L. Nawrot 11, kredens.
75) Majerhold T. Wólczańska 255, meble.
76) Nirnsztajn J. Piotrkowska 123, maszyna do pisania.
77) Nyszkiewicz K. Karolewska 30, lustra.
78) Najman E. Tuszyńska 13, 2 kołdry pluszowe.
79) Olsztajn M. Napiórkowskiego 47, zegar.
80) Puszel S. Piotrkowska 122, waga, urządzenie sklepu.
81) Piszczkowski B. Piotrkowska 200, kredens.
82) Prussak J. Piotrkowska 258, meble.
83) Parzenczewski M. Piotrkowska 294, meble.
84) Płoński F, Radwańska 40, kredens.
85) Pett i Działowski, Sosnowa 9, maszyna do trajbowania.
86) Perliński W. Sienkiewicza 59, rower.
87) Pilicer J. Sienkiewicza 63, zegar, kredens.
88) Pilarski E. Wólczańska 19, maszyna do szycia.
89) Pal Edward, Główna 51,
90) Pelos W, Fijałkowskiego 4, komoda.
91) Pawłowski T. Kowieńska 2, waga, bufet.
92) Pawłowski K. Napiórkowskiego 38, urządzenie masarni.
93) Rozental D. Piotrkowska 220, 2 warsztaty tkackie.
94) Rublew T. Kątna 17, szafa.
95) Radzikowski W. Sienkiewicza 69, gramofon.
96) Raszig I. Sienkiewicza 72, 1 paczka przędzy.
97) Raszig R. Sienkiewicza 72, 2 paczki przędzy.
98) Reich Ch. Piotrkowska 145, meble.
99) Świdwiński H. Piotrkowska 174, urządzenie mleczarni.
100) Sp. Akc. Przem. J. Smarzyński, Miłobędzki i Malewski ul. Senatorska nr, 7. meble.
101) Sokołowski F. Piotrkowska 273, szafa.
102) Silman Abr. Sienkiewicza, zegar.
103) Secemski M. Sienkiewicza 61, meble.
104) Szlagman F. Sienkiewicza 63, zegar.
105) Sochacki A. Fijałkowska 17, szafa.
106 Szycman J. Piotrkowska 163, meble.
107) Suwalski J. Kilińskiego 207, meble.
108) Suwalska B. Napiórkowskiego 51, meble.
109) Suwalski A. Kilińskiego 207, meble, żyrandol.
110) Sztajgert O. Wólczańska 188, kredens.
111) Stęciakowski F. Tuszyńska 9, 15 szynek.
112) Szychta J. Napiórkowskiego 86, tremo, maszyna do szycia.
113) Tarczyński K, Piotrkowska 114, maszyna
114) Tauman M. Sp. Akc. Juljusza 6/8, kasa ogniotrwała, 2 biurka.
115) Teske S. Spadkob. Napiórkowskiego 42, meble
116) Ulrisch J. Kilińskiego 118, kredens.
117) Wiślicki H. J. Piotrkowska 80, meble.
118. Weller D. Piotrkowska 120, szafa.
120) Wojdysławski J. Tow. Akc. Piotrkowska 212/216, urządzenie biura.
121) Wajnberg H. Piotrkowska 294, meble.
122) Warszawski P. Sienkiewicza 63, kredens.
123) Wróblewska M. Kilińskiego 105, meble.
125) Wyss E. Kopernika 15/17, maszyna do pisania.
127) Wojdysławski L. Piotrkowska 218, meble, maszyna do szycia.
128) Wajskop Sz. Napiórkowskiego 3, meble.
129) Wójcik L. Andrzeja 52, meble.
130) Wannat F. Rzgowska 9, meble.
131) Zauberman S. Piotrkowska 121, kredens.
132) Zalewski B. Sosnowa 16, urządzenie sklepu.
133) Zajdler Sz. Sienkiewicza 39, kredens.
134) Zilberberg N. Sienkiewicza 74, meble.
135) Zakład Cukierniczy, Sienkiewicza 79, bufet.
136) Igiel Zejgiik, Rzgowska 71, skóra.

זלאָטים

600000
400000
200000
100000
100000
2 צו 60000
5 „ 50000
7 „ 25000
10 צו 15000
29 „ 10000
44 „ 5000

אסך

צו 3000
צו 2000
צו 1000
א.ז.וו.
א.ז.
וו.

די איבערנדערמאָנטע סומעס קען יעדער געווינען קויפענדיג אַ לאָס פאַר
1/1 – 40 זל., 1/2 – 20 זל., 1/4 – 10 זל.

איז דער איינציגער,
עלטעסטער און גליקליכסטע האלעקטור

E. Lichtenstein i S-ka

צענטראַלע:
Warszawa, Marszałkowska 146
אָפּטיילונגען:
I. Bielańska 3, II. Krak. Przedm. 37,
III. Królewska 43, IV. Nalewki 42,
V. w ŁODZI, PIOTRKOWSKA 72
gmach Grand Hotelu.

די פירמע עקזיסטירט פון יאָהר 1835.
קאָנטאָ פ.ק.א. פאַר וואַרשאַ 93-74
„ „ „ לאָדז 642-09

דאָס גליק שטייענדיג צו די בעזיצער פון אונזערע לאָסען.
אונזער קאָלעקטור האָט שוין אויסגעצאָהלט אַ סך מיליאָנען זלאָטעס, בעגליקענדיג טויזענדער מענשען.
געעהרטע בעשטעלונגען פון דער פראָווינץ ערלעדיגען מיר לויט אונזער טראַדיציאָנעל און פינקטליך, ארויסשיקענדיג אָריגינעלע לאָסען מיט גלייכער פּאָסט.

אויף דעם פּלאַץ אויסשניידען און אונז געפּ. צושיקען.

בעשטעלונג ל. ט.

צו דער לאָדזער אָפּטיילונג פון דער בעריהמטעסטער, גליקליכסטער קאָלעקטור אין פּוילען

E. Lichtenstein i S-ka Łódź, Piotrkowska 72

דערמיט בעשטעל איך צו דער 1-טע קלאַס 15-טער מלוכה-לאָטעריע
גאַנצע צו 40 זל. ______
האַלבע צו 20 זל. ______
פערטעל צו 10 זל. ______
דעם בעטראַג פאַר די לאָסען וועל איך בעצאָהלען אין פ. ק. אָ. אויף נומער 642-09 דורכ'ן טשעק, וועלכען איך וועל בעקומען פון דער קאָלעקטור.
נאָמען און פאַמיליען-נאָמען ______
גענויער אדרעס ______

יונגערמאַן

מיט 7-יעהריגער פּראַקטיק אין דער הויזען-בראַנזשע, אויך אַ גוטער צושניידער זוכט אַ פּאָסטען אין אַ מאַגאַזין אָדער אין אַ הורט-מאַגאַזין צו ערפאַהרען אין אַדמיניסטראַציע. 1841

אינטערעסירט
אַ בעקעריי
צו באַקען מצות
מיט אַלע בעקוועמליכקייטען, אויך מיט אַ שיגער.
אַלעקסאַנדראָווסקאַ-גאַס 43.

Braun

פּאָלודניאָוואַ 28
טעלעפאָן 40-26
ספּעציאַל-ארצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער - שוואַכע.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל)
נעמט אָן פון 9—12 פריה און פון 5 — 8 אָוונד

Dr. med.
L. Pikielny
ספּעציאַל-ארצט פאַר נירען, בלאָזען און האַרן - קראַנקהייטען
Nawrot 8,
telefon 19-90.
עמפּפאַנגט פון 4—7 אָוו.

Dr. med. **Ludwik**
Rapeport
Pr. Narutowicza 25
(Dzielna) tel. 44-10.
ספּעציאַליסט פאַר נירען, בלאָזען און האַרן - קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 1 ביז 2 און פון 4 ביז 7 אָוונד.
Dr. med.

— ד"ר —
הערשפינקעל
Zawadzka 15,
telefon 11-87
— — ספּעציאַליסט פאַר — —
קינדער - קראַנקהייטען.
נעמט אָן אינדערהיים פון 8—10 פריה און פון 3—5 נאָכמיטאָג און אין אולעטשניצע „פּעטאָק".

Dr. med.
H. Lajchter
קאָנסטאַנטינער 9.
רוג זאַכאָדניע טעל. 49-66.
צאָהן - כירורג
ספּעצ. פון כירורגישע קראַנקהייטען ווי: שטשענקעס, גומענס, דרושאָנסלעס, צאָהן - פּוסטולעס א.ז.וו. נעמט אָן פון 1½—5 און פון 8—9 אָוו. זונטאָג 11—2.

Dr. med.
STUPEL
Szkolna 12
ספּעציאַליסט פאַר הויט, האָר און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.
נעמט אָן פון 6—9 אין אָוונד, פרייטאג—12 ביז 3 נאָכמ. 873

זייט נישט קיין עגאָאיסטען!

אָפט בעגעגענט מען מענשען מיט אַ וואונדערבאַר הייסען, פרישען געזיכט און שעהנע הענד. ווען מ'פרעגט זיי אַ דאַנק וואָס פערמאָגען זיי אַזעלכע אייגענשאַפטען, בייטען זיי באַלד מיט אַ געלעכטער די טעמע פון געשפּרעך.
די דאָזיגע עגאָאיסטען ווילען נישט מודה זיין, אַז די פרישקייט פון זייער געזיכט, הענד און קערפּער האָבען זיי צו פערדאַנקען

COSMOPOLIS

דעם אונפערגלייכליכען מיטעל, וועלכער מאַכט די הויט סאַמעט-גלאַט עלאַסטיש און פערניכטעט די קניישען.

ROMAN WŁODARSKI, WARSZAWA, LUBIECKIEGO 5 :הויפּט-סקלאַד אין פּוילען

צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען, אַפּטייק-סקלאַדען און פּאַרפומעריע-געשעפטען. פּרייז 2.50 זל. פּער שטיק. ווען מ'קריגט נישט, דאַרף מען זיך ווענדען צום הויפּט-סקלאַד אויף פּוילען. פאַר קונים פון דער פּראָווינץ ווערט אַרויסגעשיקט נאָכ'ן בעקומען פאָראויס 2.75 אָדער 3.25 אויף אַ נאָכנאַהמע.
היט זיך פאַר פעלשונגען!
1842

מצה - רייבעכץ
אייגענע געבעקס
כשר לחג הפסח אונטער דער השגחה פון לאָדזער ראַבינאַט איז נור צו בעקומען ביי
ליבערמאַן, 10 ראַגעוונייצקאַ 10
בעמערקונג: ס'ווערט אָנגענומען צו מאַהלען צו זעהר ביליגע פּרייזען אין גאַנצען גוטע בעהאַנדלונג. 1829

אטוואָצק
פּענסיאָנאַט „זאַלבערג"
7 גליניעצקאַ-גאַס 7
זוניגע צימערן. — וואַסער-ליימונג.
באַדע-צימער. — צענטראַל-בעהייצונג.
טעלעפאָן אין וואַרשאַ: 83-66
בעמערקונג: די געעהרטע געסט, וועלכע ווילען קומען אויף פּסח, ווערען געבעטען שוין צו בעשטעלען צימערן.

פערקויפט נישט אייערע דיוואַנעס
44 מעבעל 44
פעלצען, ניי-מאַשינען סאַמאָוואַרען א. אַז. וו. בעפאָר איהר איבערציינט אייך נישט ביי די פירמע
44 Ch. ŁAZNIK 44
גדאַנסקאַ (דלוגאַ)
בעמערקונג: ביי מיר איז שטענדיג אויף לאַגער פערשידען
מעבעל, שיין גוט! און ביליג!!

Miejski Kinematograf Oświatowy
Wodny Rynek.

היינט און פאָלג. טעג! פאַר דערוואַקסענע!
דראַמע אין 2 סעריעס 12 אַקטען
„דער גלאָקען-ציהער פון נאָטר-דאַם"
(Dzwonnik z Notre Dame)
מיט **Lon Chaney** אין דער הויפּטראָלע.
פאַר יוגענד: פאַר יוגענד:
אויטאַ!... טעמפּאַ!... מאַם!...
דראַמע אין 8 אַקטען פון לעבען פון אַמעריק. קאָוובאָיען

לונגען-קראַנקהייטען!
רעקאָמענדירט דורך די ה"ה דאָקטוירים
Balsam Thlocolan Aqe
ביי סוכאָטעס, בראָנכיט, הוסט פערלייכטערט ביי פלעגמאַ, פערשטאַרקט דעם אָרגאַניזם און דעם זעלבסטגעפיהל פון קראַנקען, פערגרעסערט די וואָג פון קערפּער
„Balsám Thlocolán Aqe" פערקויפען אַפּטייקען.
פערלאַנגט נור אין אָריגינעלער פּאַקונג פון דער אַפּטייק 1462
A. Gąsecki w Warszawie, ul. Leszno 41

אין קויף און פערקויף
מעבעל
דיוואַנעס, פעלצען, ניי מאַשינען, גאַרדעראָבען, סאַמאָווארען א. ז. וו. און צאָהלט די העכסטע פּרייזען
א. ווייצמאַן נאַרוטאָוויטש 19
(דזיעלנאַ)
אין מעבעל-געוועלב, (פּרזוואָס-וואָלינונג שענקעוויטשאַ 29)
ביי מיר איז שטענדיג דאָ פערש. געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען. 1883

מודעה ואזהרה
מאת הרב שליט"א מאנדזשעיאוו
צו די, וועלכע דינגען יאַטקעס אין
אנדזשעיעוו, אנדרעספּאָל, ווישניאָווא-גוראַ!
היות צו קענען האָבען אַ געהעריגע השגחה אויף כשרות אין בעשלאָסען געוואָרען אַרויסצוגעבען הכשרים נור די יאַטקעס, וועלכע פערקויפען פלייש וואָס ווערט גע'שחט'ען אין היגען שחט-הויז אין אנדרעספּאָל דורך אונזערע שוחטים. דאַגעגען וועט ווערען פערעפענטליכט בכל חומר ואיסור, אַז די יאַטקעס, וואָס פערקויפען פרעמד פלייש זענען אָהן שום השגחה. יעדער יוד, וואָס איז נזהר אין נבלות וטריפות וועט אין די יאַטקעס נישט קויפען.
דעריבער בין איך מאָראויס מודיע, אַז עס ליגט אין זייערע אייגענע אינטערעסען נישט צו דינגען קיין אַנדערע יאַטקעס, נור די וועלכע וועלען זיך אונטערוואַרפען דעם אויבענדערמאָנטען בעשלוס.
ברגשי כבוד
משה אהרן שווערמאַן
אב"ד באַנדזשעיאָוו וסביבי'.
1838

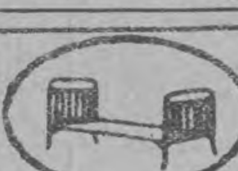

פּ אַדרעס איבעראַל
נאָר פּאַטענטירטע
פעלד-בעטען!
פערזעהען מיט דער פאַבריקס-מאַרקע
PALMA-PATENT
פאַר וועלכע מיר גאַראַנטירען.
אויך שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל: ניקעל-בעטען, קינדער-בעטען, מאַטראַצען, קינדער-וועגעלעך, שטעקעלעך און געבעטע מאַטראַצען.
ביליגסטע פּרייזען: רעיעלסטע בעהאַנדלונג! ביליגסטע פּרייזען!
לאָדז, פּולנאָצנאַ 24.

ד"ר י. אינפעלד
וואוינט איצט אויף
42 ווסכאָדניאַ 42
פּראַנט, 2. שטאָק. שפּרעכשטונדען פון 5—8 טעגליך.

אַבאָנעמענטס-פּרייז:
אין לאָדז: אַ חודש — 5 זלאָטעס, — אויף דער פּראָווינץ: אַ חודש — 6 זלאָטעס, אין אויסלאַנד מיט 50 פּראָצענט טייערער. — פאַר'ן אינהאַלט און טערמין פון די אַנאָנסען איז די רעדאַקציע נישט פערענטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען ביטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען - פּרייז:
פאַר אַ מילימעטער - שורה.
פאָרן טעקסט 15 גראָשען, פרייטאָג 20 גראָשען, אין טעקסט 40 גר., פרייטאָג 60 גראָשען, נאָכ'ן טעקסט 10 גראָשען, פרייטאָג 15 גראָשען. — פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100 פּראָצענט טייערער. אויבער דער שטאָט — 50 פּראָצענט טייערער.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.